

Muusikaaleht

Erikäsitus: Muusikaline kasvatus koolis.

Kolmanda laulu- ja muusikaõpetajate kongressi avamine

NR. 4-5 APRILL-MAI 1939

Helikunstnike aadresse :

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperi-
laulja, Vismari 17-a—11.
- Avesson, Elsa**, klaverisolist, saade, Vabriku
23—1, tel. 432-21.
- Brauer, Evald**, konservatooriumi õpetaja,
flöödi- ja teooriatunnid. Valdeki tän. 74,
Nõmme.
- Brinkmann, Kurt**, viulikunstnik, tunnid,
Kesk-Kalamaja 7—1.
- Gents, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja,
muusikateooria, S. Tatari 10—12, tel. 425-74.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem
lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4,
tel. 464-84.
- Indra, Paul**, Rulkoviuse 26—10, tel. 426-20.
- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja,
Harju 29—4.
- Koha, Tekla**, Riigi Ringhääling, Vismari tn.
26—7.
- Kõrb, Aino**, pianist, Weizenbergi tn. 15—1,
tel. 301-08.
- Liiv-Pürgve, Alviine**, klaveriõpetaja, Õle tn.
6—11, tel. 478—97.
- Meri, Andrei**, konservat. fagotiklassi õppe-
jõud, „Estonia“ teater.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn.
23—30, tel. 302-40.

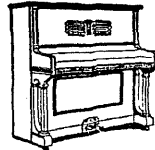
Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Narva
mnt. 56—5.

Tobias, Silvia, harfikunstnik, konservatoo-
riumi õpetaja.

August Permänn, O.-ü. „Esto-Muusika“ ja
Tallinna Konservatooriumi klaverimeister
ja- häälestaja. Tallinn, Gonsiori 43—2,
tel. 320-51.

Muusikamuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühap., teisip.,
neljap. kella 12—14.

Klaveritööstus

K. Saar

Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt
võrdsed välismaa kuulsamate firmade
omadega. Parimaks tõenduseks—ostud
ja soovitusused muusikatundjailt.

MUUSIKALEHT

1939. XVI. AASTA KÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.50
Teistele	„ 3.—
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.25
Teistele	„ 1.50
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE ADDRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 11. TELEFON 431-82

SISUKORD:

Pühendagem enam tähelepanu
kammermuusikale — V. Leemets.
Keskkooli muusikalise kasvatus
sihte ja ülesandeid — A. Velmet.
Põhialuseid ja lähtekohti muusi-
kalise kasvatus teostamisel —
R. Päts.
Kolmas laulu- ja muusikaõpeta-
jate kongress.
Ooper ja kontserdid — Ed. Visna-
puu, B. Lamey jt.
Vestlus A. Gallieraga.
„Raudami“ segakoori väliskont-
sertmatk.
Naiskoorilaulude võistluse tingi-
mused.
Mitmesugust, lühiteateid, illust-
ratsioone.

Järgmine „Muusikaleht“ ilmub laulupidude-
päevade erinumbrina 5. juunil.

muusikaline

V. LEEMETS

Pühendagem enam tähelepanu kammermuusikale

Helikunst oma rakenduslikus osas sageli muutub nõudlikumaks, kui seda suudab täita ettekande aparatuur. Helilooja ohjeldamatu fantaasia ei arvesta ega tohigi arvestada tegelikkuse püsivaid piire. Looming peab ju olema vaba, sõltumatu. Kui muusikaline idee nõuab dubleeritud metsasarvede arvu, kaheksat trombooni, 5—6-kordset diviisi keelpillides, siis peab neid nõudeid fäitma teose ettekande juures.

Pahatihti juhtub aga sedagi, et orkestri väiksuse tõttu osutub üldse võimatuks teatavaid — kolossaalselt instrumenteeritud — helindeid kavasse paigutada. Mainida võiks näitena kas või Wagneri oopereid, mis originaalorkestreeringus nõuavad kaugelt suuremat koosseisu, kui seda on meie tagasihoidlik ooperiorkester. Ja kui meie teater siiski mõned Wagner'i suurooperit riskis lavastada, siis osutus see ainult sel kombel võimalikuks, et tehti uus orkestratsioon. Teatav patustamine see helilooja suhtes ju on, kuid süüdistada ei saa siin küll kedagi: oludest tingitud paratamatusele tuleb alistuda.

Siin meenub episood isiklikust elust stuudiumipäevilt, kus õpetaja noomis: Ärge kirjutage partituuri „Estonia“ orkestri koosseisule, vaid tõestage oma oskust ja võimeid kõige avaramas ulatuses. Püüdke koduneda ja orienteeruda kõige keerulisemaski partituuris, kasutage kontrafagotti, mis on suurepäraselt efektne muusikariist — ning unustage, et seda instrumenti meie sümfooniaorkestris ei leidu. (Muide, miljal kord ometi jõuame niikaugemale, et saame oma sümfoonilisse koosseisu ka kontrafagoti? Ega see ju miljoneid nõua!)

Pedagoogiliselt seisukohalt, õppimise ja arenemise mõttes, toodud

soovitus vaidlematult on õige ja hää. Kahju aga, et siin ei saavutata ka praktilisi tulemusi. Üks õpilase töö — nii grandiooselt kui ta ka pole kavatsenud — teadagi ei pääse Berliini Filharmooniasse, vaid jääb rahulikult tolmuma töölaua sahtlisse. Viimaks ehk ärkab praktiline meel ja „suurteos“ kohendatakse sümfonieti koosseisule, et meie ringhäälingu kaudu temale käiku anda.

Osalt rakenduslike raskuste, eeskätt aga oma individuaalse esteetilise võlu tõttu pälvib muusikaliteratuuris sümfoonilise toodangu kõrval tähelepanu kammermuusika. See õilis kunstiala on viljelemist leidnud kõikide suurmeistrite poolt, alates juba XVII sajandist: Telemann, Sammartini, Fasch, Haydn, Mozart, Pleyel (kes kirjutanud tervena 45 keelpillide kvartetti!), Beethoven (kelle keelpillide kvartette — neid on arvult 16 — muusikaajaloolased tunnustavad kõrgelt, leides, et just nende kaudu surematu helilooja saavutas ideelist sügavust ja kompositsioonilist julgust), Schubert, Mendelssohn, Sibelius, ja — kes jõuab kõiki neid loetleda.

Oma laadilt kammermuusika kuulub muusikalise suurvormi, olles seejuures rakenduslikult paindlik. Põhitiüübina figureerib siin neljalikmeline ansambel: esimene ja teine viul, viola ning cello. Kuid leidub teissuguseidki grupeeringuid: keelpillide trio (viul + cello + klaver), puhkpillide kvartett (flööt, oboe, klarinet, metsasarv), keelpillide kvintett (lisaks tüüpkoosseisule kontrabass või klaver) ja loendamatul arvul segaansambled (keelpillid koos puupillidega või kardpillidega, puupillid koos karraga, keelpillid koos puu- ning kardpillidega jne.). Uute kombinatsioonide leiutamiseks pole siin piire ja helilooja fantaasia võib

maksvusele pääseda takistamatult. Pole huvitusest ära märkida, et moodne kammermuusika kasutab tavaliste muusika-instrumentide kõrval ka inimehäält. Muidugi sõnatakse inimehäält ja mitte laulu: inimehäält on ju ka muusikainstrument, „pill!“).

Milliseid keerulisusi koosseisu mõttes kammermuusika alal ka ei leitud, üks jääb kindlaks: kammermuusika tahab minimaalse rakendusega anda maksimaalset tulemust — seda iga koosseisu puhul. Euroopa muusika rajaneb lõplikult ikkagi akordil, see viimane omakorda tavaliselt piirdub neljahäälsusega. Neljalikmeline ansambli niivõisi suudab rahuldada nõudeid ja küllaldase edukusega anda täit sonoorsust, seda enam, et vajaduse korral iga keelpill — teatava tehnilisuse juures — võib teha vabalt kahehäälselt, koguni kolme- ja neljahäälselt muusikat. Harmooniline kude seetõttu saavutab vajalise mahla-kuse ning massiivsuse nõudlikumagi „tut-ti“ puhul. Mis puutub testituurilist ulatavust, siis kõrges registris viiul ei karda võistlejaid, ja kui sügavuse suhtes cello jääb väheütlevaks, siis kvintetis vastab seski küsimuses kõigile mõeldavale nõudele kontrabass.

Kammermuusika viljelemisel on seni meil aktiivsust avaldanud peamiselt kaks muusikalist organisatsiooni: Akadeemiline Helikunstnike Selts, kes pidevalt juba aastate jooksul korraldab kammerkonserte ja omab selleks rutiinika instrumentalistide koosseisu, ja Eesti Kammermuusika Selts. Lisaks sellele seltsib Helitaide Ühing ning edasi juhuslikud esinemised juhuslike korraldajate ettevõtetel. Tehtud töö teadagi väärrib hindamist, kuid tema tulemused piirduvad kahjuks paljalt lokaalsusega, päälinnaga. Ometi on ju provintsilgi täieline õigus osa saada oma-

loomingulistest uudisteostest. Sümfonia-orkestrit kohale transporteerida oleks raske, päälegi puuduvad seltsimajadel vastavad ruumid, küll on aga võimalik teostada kammermuusikalisi kontsertmatku.

Kui — võtame analoogilise nähte — Eesti Draamastudio seni vastavate ruumide puudumisel oli sunnitud rändama ringi mööda provintsi, siis kandis see igal juhul hääd vilja näitekunsti üldtaseme tõstmisel. Teatava aktiivsuse juures oleks üsna hõlpus korraldada vastavalt kammermuusikalisi rändkontserte, kusjuures sundijaks poleks oludest tingitud möödapääsematus, vaid teadlik aktiivne kultuuripoliitika. Seda nelja-viit inimest, mida ettevõtte vajab, leitakse kindlasti ja vabalt, kui ainult leiduks vastav korraldaja. Arvatavasti ei tarvitse karta sel puhul ka ainelist ebaõnnestumist. Korraldamise kulud pole ju suured, osavõttu leiaksid aga kontserdid vist rohkearvuliselt. Võttes endastmõistetava tõsiasjana seisukohta, et omaloomingu populariseerimisel ja propageerimisel peame ise aktiivsust avaldama ega mitte lootma abi kusagilt väljast, peame haarama esijoones kõige kergemini teostatava võimaluse järele. Selleks võimaluseks on ringreisud kammeransambliga.

Nii esijoones teostuks omaloomingu otstarbekohane tutvustamine kodumaa piires. Järgneva sammuna, mis ka ei tundu ülepääsematult raskena, võiks tulla edespäidi meie helikunsti propageerimine väljaspool kodumaa piire, naaberriikide päälinnade kontsertsaalides. Meie kammermuusikalise toodangu tase ei põhjusta punastumist, häbeneneda ei tarvitse ka ettekande taset — milleks siis hoida küünlalt vaka all?

Suur huvi T. Vettiku

„Koorijuhi käsiraamatu“ vastu.

Lauljate Liidu poolt kirjastamisele tulleva T. Vettiku „Laulukoori juhataja“ käsiraamatu vastu ilmneb koorijuhtide ja muusikaõpetajate keskel suur huvi. Teose ettetellimise tähtjaks 1. maiks s. a. tuli tellimisi kokku ligi kolmsada. Kuna paljud tellimisega hilinesid ning päälle tähtaega Lauljate Liidule rohkesti soovivaldusi saadeti,

et tellimisega pikendataks, siis otsustas Lauljate Liidu juhatus neile soovidele vastu tulla ja tellimisega pikendada kuni 1. juunini. Ettetellimisel maksab teos koorijuhtidele ja muusikaõpetajaile Kr. 2.50. Teos on antud juba trükki ning ilmub suve teisel poolel.

A. VELMET

Keskkooli muusikalise kasvatuses sihte ja ülesandeid

Asudes nimetatud peälkirja raamides küsimust käsitlema, pean kohe kinnitama, et käesolevas kirjutises ei taheta püüdnud mitte ainult nende võimaluste ja ülesannete arutamiseks, mida tuleb lahendada praegu praktilises koolitöös, vaid allakirjutatu soov on teemale läheneda seisukohalt, kust vaatleksime muusikalise kasvatuses osatähtsust haritud inimese kujundamisel.

Väga kauges minevikus on vanad rahvad osutanud laulule ja muusikale suurt tähelepanu. Greeklased pidasid laulu noorsoo kasvatamisel eriti tähtsaks. Hiina silosoofi Konfutsiuse õpetus seob väga tihedasti rahva kõlblust ja muusikat. Hilisemad filosoofid on neid suhtumisi kinnitanud. Nii leiab Schopenhauer muusikas suurt hingelise tasakaalu tegurit ja Luther on üelnud: „Wer diese Kunst kann, der ist guter Art, zu allem geschickt.“

Lauluga viidi aastasadu tagasi leegione inimesi taplusesse ja tehakse seda praegugi. Lauluga ning muusikaga kaunistatakse kõige pühalikumaid silmapilke kirikuis ja aktustel. Kõrvaldatagu siit laul ja muusika, siis tunneme alles selle kunstiharu elulisi väärtusi.

Oles mõneraaliselt peatunud mineviku autoriteetide arvamuste juures, leian käesolevaga sobiva koha olevat, et tsiteerida „Päevalehe“ 21. det. 1937. a. juhtkirja, mille autor on end. haridusminister N. Kann ja milles väljendatakse vaateid kunstilise kasvatuses kohta Austria õpetajate ajakirja „Pädagogische Führer'i“ järgi.

„... Ta (õpetaja) peab kasvatama noortes armastust kõige vastu, mis on ilus ja kaunis, sest kunstiline kasvatus harib inimese iseloomu ja arendab ta hinge, südant ja fantaasia jõude. Kunstilist kasvatusst saanud inimene katsub kaunistada ja meeldivaks teha oma kodu ja ümbrust...“

Mõistagi, ei taha ma kinnitada, et kunstiline kasvatus toimuks ainult laulu ning muusika ja joonistuse abil, või et see on mõne teise eriaine otsene ülesanne. Ei, kunstiline kasvatus toimub, vähemalt peaks toimuma, igas tunnis, ka matemaatika tunnis; vahe seisab vaid selles, et üks aine teenib kunstilise kasvatuses otsemaid sihte kui teine. Laulu ja muu-

sika kasvatavat mõju aga ei tahaks siin viimsele kohale suruda.

Peab esmajoones alla kriipsutama laulu ja muusika suurt tähtsust kollektiivimise kasvatamisel selle sõna parimas mõttes. Laulukoori igal üksikul liikmel on niivõrd tähtsust, kuivõrd iga üksiku individuaalsed võimed osutuvad kasulikeks kollektiivi tekkimisel. See nõuab igahelilt suurt endadistsipliini ja arvestamist teistega, millised tegurid on suurte sotsiaal-eetiliste väärtustega.

Ärgem olgem aga liiaks ühekülgsed. Kuigi hindame kasvatust primaarse tegurina, ometi peame hindama sellega seoses ka teadmiste omandamist, sest on siiski raskesti kujutletav selline hästkasvatatud inimene, kes mitte midagi ei tea, kuigi väga sageli esineb vastupidiseid olukordi. Seepärast kool kasvatusasutisena peab õpetegevuses haarama neid momente, mis kasvandiku isiksuse kujundamisel osutuvad kõige soodustavamaiks tegureiks.

Nende märkustega olgu osutatud sellele, et lauluõpetus evib väga mitmesuguseid, nii eetilisi kui esteetilisi, rahvuslike ja sotsiaalseid väärtusi. Usun, et sellele seisukohale eriliselt vastu ei vaielda, vaid et hinnatakse laulu ja muusika kasvatavat mõju täie teadmisega, Seega jääb üle vaadata abinõude järele, mil viisil seda kasvatust soodustavat tegurit saame kõige tõhusamalt rakendada oma eesmärkide teenistusse.

Arusaadavalt erineb keskkooli lauluõpetus mitmeti algkooli omast nii aine ulatuselt kui ka käsitluselt, sest paljud küsimused saavad kõnesse tulla avaramal pinnal ja suurema süvenemisega, kuigi ka siin peab rõhutama emotsionaalsete ja sotsiaal-eetiliste funktsioonide teenistusse rakendamist. Viimased nõuded peaksid teataval määral piiritlema aine horisonti ja selle metoodilist käsitlust.

Kunstilised elamused on seda suuremad, mida enam nautija on süvenenud vastavasse alasse. Kirjanduse lugeja leiab teosest palju suuremaid väärtusi, kui ta oskab lahendada mitmesuguseid kirjanduslikke küsimusi ega otsi primitiivse lugejana vaid põnevast sündmustikku. Maa-likunst avaneb laiemas perspektiivis, kui ollakse tuttav mõningate tehniliste küsimustega. Teisiti ei ole lugu ka muusika-

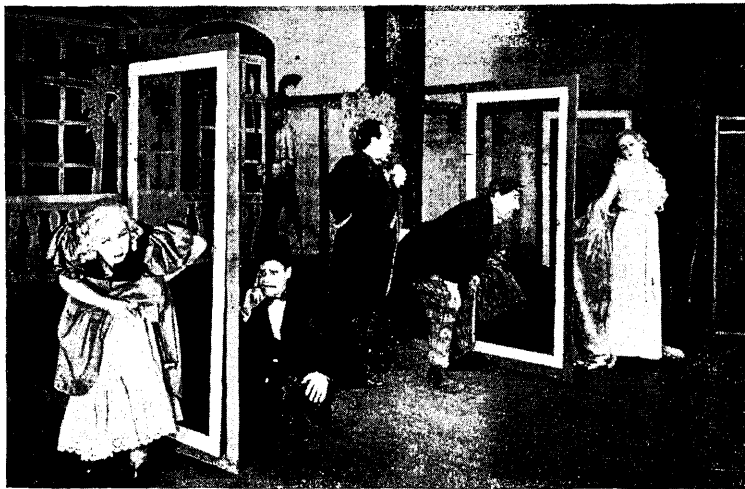

Foto Parikas

D. F. E. Auber'i
ooper „Fra
„Diavolo“;
stseen teisest
vaatusest

liste elamustega: kui suudetakse helitööd kuulates analüüsida ja mõningal määral saadakse aru vahenditest, siis võidakse muusikat kuulata palju täielikuma mõnutundega. Seepärast on tarvis käsitleda ka teoreetilisi küsimusi küllalt hoollega, sest viimased on suurel määral abiks teadliku muusikapubliku kujundamisel, ja selleks peaks keskkooli lõpetanu saama.

Järgnevas asugem vaatlema, kui laia piirini peaks toimuma muusikaliste küsimuste rakendamine. Sellele küsimusele vastab õppekava ja nii oleks jutt lühike, kui ei tuleks arvesse asjaolu, et õppekava aine piiritus on üldsuunaline ja detailsem käsitus võib mitmel puhul erineda, mispärast ei tohiks olla ülearune avaldada selle üle mõningaid mõtteid.

Keskkoolis käsitletavat küsimused on muidugi võrdlemisi elementaarsed, kuigi tuleb tegeleda ka mitte väga lihtsate küsimustega.

Intervallide tundmise, dissonantsi ja konsonantsi, kolmkõlade (mazor ja minoor), dominant- ja juhtseptakordi kõrval peavad keskkooli lõpetanul ka ooperi, oratooriumi, homo- ja polüfoonia, teema ja varitsiooni, kaanoni ja imitatsiooni mõisted tuttavad olema. Edasi tuleb siin tutvuda nii eesti rahvalauluga kui ka muu heliloominguga ja mõningal määral tunda heliloojate biograafiaid. Selle kõrval tuleb rõhutada ning süvendada noodipildis orienteerumist, sest see on tähtsaid vahendeid, mille kaudu saadakse tungida helitöö sisse. See

viimane kuulub õpilasil ka raskemate ülesannete hulka.

Nimetatud küsimusega tehakse tegemist algkoolis ja jõutakse paremal juhul lihtsate viisikeste tabamiseni. Keskkoolis arendatakse seda edasi, aga ei jõuta siingi tulemusele, mis õpetajaid rahuldaks. Milles seisab selle küsimuse eriline raskus?

Esimene ja tähtsam raskus peitub noodisüsteemis eneses ja teises järjekorras noodisüsteemile mittekohandatud õppeviisid.

Meie aja noodistus pole oma olemuselt õigupoolest mingil määral kaugemale arenenud Guido Aretinuse (XI s.) neljajoonelisest süsteemist, kui mitte välja arvata viiendat joont, mida Aretinuse ajal ei vajatud viiside lühikese ulatuse tõttu. Sellega on siis ka nüüdisaegse noodituse päämine puudus see, et kõlalised suhted ei ole täpselt väljendatavad noodipildis.

Mille järgi noodipildis võib tunda suuri ja väikesi, puhtaid ja suurendatuid intervalle? Noodipilt ei anna siin vähimatki tuge selle küsimuse otsustamisel, ja see teeb kogu teoreetilise osa õpilajale raskesti mõistetavaks. Kes seda tööka tahab arvestada, sellel tuleb ka otsida kohasemat meetodit, ja siin langeb otsus liikuva do-meetodi kasuks, sest toonaalne mõtlemine on tähtsaim, mis aitab võita seda noodipildi ebatäpsust. Muidugi, teoreetiliste targutustega jõutakse ka lõpuks sihile, sest kõik teed jne. Viimane moodus nõuab aga palju rohkem aega ja vae-

va ning seepärast ei tohiks ta olla ots-tarbekas.

Käesolev lõik kaldus otsesest teemast pisut kõrvale ja puudutas algkooli üles-andeid. Et aga soovitud meetodiga osu-tub see noodipildi ebatäpsus juba teata-val määral lahendatavaks algkoolis, mis on keskkooli töö edukuse pandiks, siis on selle nimetamine siin ehk õigustatud.

Umbes aastat kümme tagasi kandis muusikaõpetus keskkoolides hoopis teis-sugust ilmet kui praegu: see oli suur peenustesse tungimise ja teoretiseerimise ajajärk. See ühekülgsus osutaski teata-val määral teened hiljemale muusikaõpe-tuse peagu väljalülitamisele keskkoolist. Praegu on aga hädaoht olemas hoopis vastupidises suunas. Võtame akordide küsimuse. Õppekava mainib dominant-ja juhtseptakordi. Kui laialt neid käsit-leda? Siin võib peatuda terve semestri või koguni terve õppeaasta, aga võib ka kokku suruda paari tunni, kui puudu-tada vaid põhimõttelist külge. Tahaksin pidada viimast siiski halvemaks juhuks, kuigi kahtlen ka liiga laia käsitluse ots-tarbekuses. Asja tuum seisab aga selles, et õpilased tutvuneksid nimetatud akor-dide funktsioonidega, ja see vihjab sel-lele, et käsitlus kannab rohkem esteetilist laadi kui puht spetsiaal-teoreetilist. Sama-sugune lugu on selliste mõistetega na-gu homofoonia ja poliifoonia, ooper ja oratoorium, kaanon ja imitatsioon. Siin ei ole enam kuigi suurt võimalustki liiga detailseks käsitluseks, ja paratamatult peab piirduma üldisemate mõistetega. Nende mõistete omandamine peaks sün-dima kuulates ja analüüsides, siis saadak-se neist kasu, kuna ainult definitsioonid, kuigi hästi läbimõeldud, on tühi fraa-sid.

Järgnevas käsitlеме küsimust, mis puudutab eriti poiste laulmist. Gümnaa-siumis ei tule küsimus enam eriti kõne alla, kuna sääl on hääled kujunenud ju-ba meeste hääleteks, selgeteks bassideks ja tenoriteks. Keskkooli ulatuses, eriti 7. ja 8. õppeaastal, on mutatsioon poistel kätte jõudnud kõge teravamal kujul. See ei nõua õpetajalt mitte vähe hoolt ja takti, et asja käiku hästi suunata.

Muide, laulupedagoogika ei ole selles küsimuses jõudnud veel üksmeelsele sei-sukohale. On autoriteete, kes kategoori-liselt eitavad laulmise võimalust mutaa-siooni ajal, aga on ka asjasse mõõduka-malt suhtujaid.

Kui räägime laulmisest spetsiaalhar-rastusena, siis muidugi mutatsiooni ajal ei saa see tulla kõnesse, sest nimetatud ajajärk ei võimalda hääleorganite inten-

siivset tööd. Kui aga häälemurdmise kõik on kõigiti normaalne ega ole mär-gata erilist ägedat ja põletikulist seis-u-korda, siis ei peaks ettevaatlik ja jõuko-hane laul olema keelatud selles ulatuses, mida nõuavad üldharidusliku õppeasutise vajadused. Ja kas absoluutselt laulmisest vabastamine on loogiliselt põhjendatud? Kuidas oleks siis rääkimisega.

See täbar ajajärk nõuab, et õpetajal oleks iga üksiku õpilase häälelise seis-u-korra kohta selge ülevaade. Kui see osu-tub mõningail juhtumel raskeks (õpi-lastel suur arv), siis võiks kasulikult rak-endada teatavat tabelit, mis peaks eriti otstarbekas olema näiliselt liiga kaua kestva häälemurdmise puhul, sest viimane on sageli enam psüühiline, kui füsioloogi-line nähtus.

Kui eespool tuli nentida mõningate teo-reetiliste küsimuste valgustamise täht-sust, siis ei saa siin hüljata ka ajaloolisi andmeid, sest viimased on need, mis suu-rel määral aitavad muusikateost analüü-sida esteetilisest seisukohast, ja seda on teadlikul muusikapublikul tarvis rohkem kui puhtteaduslikku. See õigustab meil ajalooliste faktide esitamist, kuid mää-rab ühtlasi selle suuna ja viisi. Mida see ütleb, et Beethoven on kirjutanud 9 sümfooniat, 1 ooperi, 2 messi jne., kui nendest pole teada muud päale arvide. Ajalugu peab saama vahendiks, peab ole-ma abiks muusika mõistmisel, mitte aga sihiks iseeneses. Seepärast pole alasti faktidel ja kuivadel daatumitel mingit väärtust, vaid neid tuleb rakendada muu-sika paremaks mõistmiseks.

Järelikult ajalooõpetust tuleb õigus-tada niipalju, kui võrd saadakse seda esi-tada praktilises töös, kuna akadeemilisel loenguil ei tohiks olla keskkoolis paika. Võidakse protesteerida: selliseks menet-luseks ei jätku aega; parimal juhul saa-dakse vaid dikteerida mõne päätüki kok-kuvõtlik sisu. Olen nõus, kuid tuletan meele, et ma alul juba esimeses lauses ütlesin, et tema käsitlus ei piirdu niivõrd antud võimalustega, kuivõrd sellega, et kasutatakse näidata muusikalise kasvatus-e osatähtsust haritud inimese kujundamisel, märkides piiri, milleni peaks jõudma keskkooli lõpetanu.

Kokkuvõttes: keskkooli muusikaõpetus peaks eesmärgina nägema teadliku muu-sikapubliku kasvatamist, kes oma haridu-se piires on viimeline kunstiteosesse tun-dega sisse tungima (einfühlen), nagu ütlevad esteetikud Lipps ja Volkelt. Et aga sellele tasemele ei taheta jõuda, sel-les on süüdi muidugi suurel määral aja-puudus.

Põhialuseid ja lähtekohti muusikalise kasvatuse teostamisel

Kui üldine kasvatus kõigepäält baseerub lapse võimete ja omapärasuste tundmisel ta mitmekesisemais arenemisastmes, siis sama seisukoht tohiks jääda maksvaks ka muusikalise kasvatuse põhialusena.

Tuntud muusikateadlane, prof. Georg Schünemann ütleb — „peame alul teadma, millist osa mängib muusika lapse elus, mida laps suudab anda või korda saata sellel või teisel arenemisastmel — et siis alles metoodilisi ettepanekuid teha.“

Võib-olla see tundub nii lahtisest uksest sisse murdmisena ja tohiks igale kasvatajale ju olla endastmõistetavuseks. Ometi peame avameelselt tunnustama, et tegelikkus, vähemalt muusikaõpetuses, on toetunud mitte niivõrd kindlaile, läbiuuriatud teadmistele lapse muusikalisest omapärasusest kui kasvataja või õpetaja instinktiivsele äratundmisele seisukordadest ning ajajooksul omandatud kogemustele.

Hää vaistuga kasvataja on vahest kergeti leidnud need loomulikud alused, millele oma töö rajada. On aga ka neid, kel on tulnud käia keerukaid teid, enne kui on selgunud vajalikud põhilise tähtsusega töigad.

Seepärast on üsna loomulik, et viimaseil aegul muusikateaduses ka nende probleemide selgitamiseks on asutud tõsisemalt kui kunagi varemalt. Eksperimentaalselt teostatud uurimuste tulemusena on tekkinud võrdlemisi ulatuslik ja põhjapaneva tähtsusega literatuur, mis avastab nii mitmeidki uusi seisukohti, valgustab nii mõningaidki vaidlusaluseid tõekspidamisi ja annab teaduslikult läbitöötatud kinnitust rohkeilegi seniseile veendumustele.

Kuna sellised teaduslikule alusele toetuvad tähelepanekud ja seisukohad peaksid olema otsemaks ning loomikumaks muusikalise kasvatuse teostamise põhialuseks, siis lubatagu mõningaid olulisema tähtsusega neist üldjoonelisele vaatlusele võtta.

Kõigepäält puudutame küsimust, mida õieti kujutab endast laps muusikalises mõttes?

Prof. G. Schünemann, kelle uurimused paistavad silma erilise reljeefsuse ja elulise poolest, vaatlleb lapse muusikalist arenemist viieastmelises eritluses: 1) imi-

kueas (s. o. esimesel eluaastal), 2) mängueas (2—4 eluaastani), 3) lihtsameelsena (4—8 a. vanuses), 4) realistina (9—13 a. vanuses) ja 5) noorurina (puberteedi eas). Selline jaotus on tihedas sõltuvuses lapse üldise füüsilise ja vaimse arenguga ja sellisena see tohiks meilgi huvi pakkuda.

Laskugem siis lapse muusikaliste võimete vaatlusele neis iseloomulikes arenemisastmes.

Lapse muusikalisi avaldusi imikueas ja ta häälitusi ühes nende omapärasustega uurides on selgunud, et inimolevuse juures üheks primaarsemaks muusikaliseks nähteks on rütmitaju. See esineb igas eluavaldises juba looduslikul kujul. Mainigem siin kas või näit. südame-tuksumist, mis iga elava organismi juures toimub kindla perioodilisusega s. o. rütmikusega, samuti ka hingamist jn. Kuna kisa ja endaliigutamise — kõla ja rütm — on inimolevuse seesmise elujõu varajasemaiks avaldusiks, siis muidugi tekib küsimus, millisel kujul need avalduvad? Vastavad uurimused näitavad, et esimesed rütmilised avaldised järgnevad üksteisele reeglipärasusega vaid kahemõõdulistes ajaühikuis, kusjuures see ürrütm vahetult sõltubki südame-tuksumisest ja hingamise perioodidest.

Seega paarismõõdulist ajajootust, mis ilmneb iga liikumise loodusliku nähtena, tuleb pidada muusikalisegi liikumise algeoks.

Edasi katsed ja vaatlused imiku kuulmise arenemise suhtes on tõestanud, et üldse kõlad ja mürad imiku juures hakkavad saama seesmise vastuvõtu osaliseks kolme esimese elukuu jooksul. Anatoomiliselt üteldult see tähendab, et aju juure viivad närvid, laendades oma juhtivuse jõudu, hakkavad esile kutsuma vahetut aktiivset reaktsiooni. Siis sellele järgneb uute kõlaliste muljete otsimine, aga nüüd juba imiku omapoolse aktiivsusega: nimelt tekib lallutamine. Väidetakse, et imik alul ei räägi silpe, vaid imiteerib neid lauldes — nimelt ta katsetab kuulnud kõlapiirkonda meeles pidada ja siis järele aimata. Alles hiljem hakkab kuulmisele kaasa aitama ka nägemine.

Siin tuleb veel lisada, et sellisest lallutavast häälitsemisest või laulmisest, mis ei

D. F. E. Auber'i oop. „Fra Diavolo“; stseen kolmandast vaatuses

Foto Parikas

seisa mitte intellektuaalsel vaid puhtakustilisel baasil, järgiaimatavate silpide rütmiliseast kordamisest nädal-nädalalt kujunebki välja rääkimine. Nii sõna oma ürgpäritolult idaneb õieti rütmistatud meloodiast, mis tähendab seda, et laululist avaldist tuleb pidada igatahes üheks inimavaldiste algelisemaks, seega üheks looduslikumaks ja ühtlasi ka tähtsamaks endaväljenduse teguriks.

Käsitletud helilised avaldised toimuvad ligikaudu lapse esimese eluaasta jooksul, mida nimetamegi imikueaks.

Sellele järgnevalt, ühenduses mõnede muude omaduste arenemisega (nagu teatud arusaamine mängulisest tegevusest jne.) päev-päevalt hakkavad kasvama ka lapse teised tajumisvõimed. Kaheaastase lapse juures võib juba märgata teatud kõlaliste muljete eelistamist, näit. üks laps kuulab meelsamini laululist sooritust, teine klaverimängu jne. Kvaliteetide eritlemine ja eelistamine võtab isegi mõõduandva tähtsuse, kusjuures see on sageli seoses teatud kujutlustega. Näit. üks kahe ja poole aastane poiss, kes kuulis oma isa jõulise häälega ooperiaariat laulmas, arvas „isa karjub nagu mõni voorimees“. Sama poiss aga oli otse armunud mahedasse kõladesse, eriti oma ema lauluhääle.

Peab ütlema, et üldiselt kõik terved lapsed on muusikahuvilised. Seejuures arm-

saimaks neile on niisugune muusika, mis pakub võimalusi aktiivseks tegevuseks, s. o. kaasaelamiseks mängu, tantsu, laulu ja liikumise näol. Rütmiline muusika ühenduses mängulise tegevusega evib siin esmajärgulise tähtsuse.

Kui järgilaulmisel alul laulutekst on lapsel tähtsusetu, siis umbes 3-aastaselt, ühenduses tekstist arusaamisega algab juba mõttega laulmine. See toob endaga kaasa teatud tungi täielikumale mõistmisele, mis avaldub kas või näit. selles, et laulmisel püütakse arusaamatud tekstiosad kas lihtsalt vahele jätta, või asendada oma sõnadega. Nii sellest tungist tingituna hakkab toimuma laulude ümberkujundamisi ja endale vastuvõetavamaks moodustamisi. Selline ümberkujundamise joon jääb püsima kogu lapsepõlve kestel.

Väikelapse laululises soorituses, rääkimata moonutustest, motiivide ümberkujundamistest, kõikumistest rütmikas, pauside sissetoomisest mõnusa hingamise teostamiseks (isegi sõna keskel), toimub sageli ka helistiku vahetamist. Oleks ekslik selles näha ebumusikaalsust. Esialgu siin on tegemist vaid veel väljarenemata tonaalsuse tajuga, millele seltsib mõningaid jooni üldse inimolevusele omase isikliku mugavuse otsimise arvel.

Kõik lapsed laulavad endamisi, eriti siis, kui nad mängivad ja oma maailma on sukelnud. Laulukõlast võib selgesti välja kuulata, kuidas nad end tunnevad. Ülevoolavas õnnetundes lauldakse isegi oma viise. Seevastu laps ei laula kunagi, kui ta on pahurus tujus või tige.

Nii laul on igal juhul hääolu ja rõõmu tundemärk. Seega 4-aastane laps, kes ühendab muusikat mänguga ja tegevusega ning võtab seda rõõmutunde vahendina, on saanud juba väikeseks „isiksuseks“. Kuigi laste muusikalised võimed avalduvad väga mitmekesisel — üks on rütmiline, teine evib hää meloodilise taju, kolmas hää mälu, neljas aga ei saa üldse midagi täpselt järgi aimata, ometi kõigile neile on ühised muusikalise arenemise põhialused: kuulamine ja tajumine, järgiaimamine ja iseseisev produtseerimine.

Võib nentida, et biogeneetiline säädus, mis lapse füüsilise arenemise inimsoo ajalooga ühendab, avaldub teatud määral ka lapse muusikalises arenemises. Veel enamgi — lapse muusikalises arenemises on viheid isegi psühhogeneetilisele säädusele, mis lapse ja primitiivimise hingelisi ning vaimlisi olukordasidki teatud määral ühendab.

Lapseiga 4—8 eluaastani, mida vaadeldakse lihtsameelse lapse eana, mõõdub ümbruskonna tugeva mõju all — kodu ja lasteade jätvavad siin märgatavaid jälgi.

Lasteaias lapsed sooritavad mitmesuguseid huvitavaid mängu, laulavad ja musitseerivad rütmipillidega. Mänguline element avaldub küll järgiaimamistes, kuid ühenduses üldise kehalise ja vaimlise arenemisega hakkab toimuma ka muusikaline arenemine iseseisvuse poole, mis kooliastumise järele võtab aiva selgema ja kindlama ilme. Kui varajases põlves laps võis järgi laulda nii hästi-kurjasti kui suutis, siis koolis on vaja „õieti“ laulda. Lastelaulmise juures parandatakse, harjutatakse, kuulatakse, vaadeldakse ning õpitakse. Hakkab avalduma tung siirduda mänguliselt musitseerimiselt muusikaliste muljete teadlike tajumisele ja sooritamisele.

Mitte kõik lapsed ei ole varustatud järgilaulmise füüsiliste võimetega. Paljudele tekivad raskusi kujutletavaid toone esile tuua. Haecker ja Ziehen oma uurimuses „Muusikaliste annete pärandatavus“ näitavad, et akustilised omadused ja hääleorganid kõigi laste juures ei ole alati üksteisele vastavad, et paljudki tajuvad ning kuulevad hästi aga reageerivad halvasti. On isegi absoluutse kuulmisega lapsi, kes laulavad valesti; mõned kuule-

vad seesmiselt õieti, kuid nende väljendus ei paindu tahte järgi; tuleb ette koguni selliseid juhtumeid, kus laps on äärmiselt tundlik kuulnud valetoonide suhtes, ise aga ei saa ainsatki õiget tooni tabada.

Tavaliselt niisuguseid lapsi nimetatakse „jorutajaiks“ ja sageli need kui segajad jäetakse musitseerimise võimalustest eemale. Ometi õigem oleks erilise intensiivsusega just nendega töötada. Kordaminekuks kõigepäält oleks vaja leida toonitamise võimetuse algpõhjused. Kui on hääletsentrum ebakindel, siis see laseb end ergutuste ja julgustuste kaudu pikkamisi välja kujundada, ka innervatsiooni häired on sobivate soorituste ja nende õnnestumise kaudu kõrvaldatavad. Meenutagem vaid seda, et nende nn. „jorutajate“ arv ülemklassides, võrreldes algkooli esimese klassiga on tavaliselt üsna väikene ja paljudki neist avaldavad erilist huvi pillimuusika vastu. Kui dr. V. Siukonen'i uurimused eesti-soome-rootsi kooliõpilase muusikaliste võimete kohta näitavad, et eesti algkoolis I—IV kl. muusikalisele täisvõimeliste õpilaste % tõuseb 63—83 ja puudulike % langeb 37—17, ning veel suuremat languse tendentsi näitab lauluvõimetute % (17—5,4), siis see juba räägib küllalt selget keelt lauluvõimete arenemisest, isegi vaatamata sellele, et siin eriliisi vahendeid vist ei ole kasutatud.

Raskemad, ometi mitte lootusetud, on niisugused juhud, kus lapses ilmneb küündimatust akustiliste muljete tajumiseks. Siin on parimaks abinõuks tähelepanu arendamine ja kõvendamine ning jällegi ergutamise ja julgustamine vastavate primitiivsete spetsiaalharjutuste kaudu.

Igatahes kindel on see, et vigane laululine sooritus ei ole alati puudulike muusikaliste võimete tundemärgiks. Esialgu see näitab vaid, et hääleorgani lihased, mis tavalisest juba varakult kooskõlastavd heliliste kujutlustega, siiski veel ühel või teisel põhjusel ei funktsioneerid mitte küllaldase kindlusega ja täpsusega ning seepärast ei võimalda seesmist kuuldemuljet vajalikest avaldada.

Muidugi niisuguseid lapsi, kes ei soorita ühtki viisi vaimilt, vaid siirduvad sageli koguni teistele viisidele ja isegi unustavad, mida laulma pidid, võib ju pidada muusikalises mõttes vähem arenenuiks või vähem andekaiks, ometi ebaõige oleks neid pidada vähem vääriliseks osasaamiseks neist hüvedest, mida pakub laulja muusika.

Igal juhul normaalsete muusikaliste eelduste juures 4—8 a. lapse vanusepiirkonda

Õpetajate
segakoor
T. Vettiku
juhatusel
harjutamas

kuulub kindlasti ka tonaalsuse taju kinnitumine ja väljakujunemine.

Kui rütmitaju esineb inimese juures loodusliku nähtena, siis tonaalsuse taju kujuneb muusikalistest mõjudest. See toimub nii, et lihtsad viisid, mis kanduvad lapse kõrva, jäävad ta mälusse püsima. Lakkamatult kergivad esile ja uuenevad alatiste kordumiste kaudu nende viiside koostisse kuuluvate helide suhtes põhitooniga, mistõttu see saab nagu keskkohaks, millest lähtub meloodiline liikumine ja mille juure see taas tagasi pöördub. Kuldas meie ka ei musitseeriks, ikka mõjub põhitoon erilise pääletungivusega lapsesse. Nii mitmesugused helisuhted seoses põhitooniga, saades helistikulisel alusel lapsele omaseks, tekitavadki nn. tonaalsuse taju. See aast-aastalt muutub aiva kindlamaks kohaste laululiste soorituste najal ja selle väljakujunemise kaudu lõpuks laps saab iseseisvalt lauluvõimeliseks.

Harmoonia äratab 4–8 a. lapses vähe tähelepanu. Laps jälgib vaid juhtivat häält. Kõik muu on kaastegev vaid koliridina. Isegi kakofoonilisi häälriidandades väikelapsed võivad selles suhtes kaunis ükskõikseks jääda. Kahehäälsel laulu teostamine selles vanusepiirkonnas teeb raskusi, sest mitmehäälsus eeldab kõigepeält kontsentratsiooni ja tähelepanu, mida lapsed kõnesolevas vanuses veel kuigi suurel määral ei evi. Alles harjutused ja harjumused ning siirdumine intellektuaalsele sooritusile anna-

vad põhialuseid mitmehäälsuse teostamiseks. Seepärast ei ole õigel lapsel liig varajasealt rakendada mitmehäälsete laulude sooritamistele.

Kui siin mitmehäälsusest rääkida, siis lasteaia ja algkooli esimesil õppeaastail saaks kõnesse tulla vaid rütmiline mitmehäälsus, s. o. rütmilised mängud ja rütmipillide (nagu trumm, tamburiin, triangel, kellukesed, taldrikukesed, linnuhääled jm.) rakendamine tavalise koolilaulu kaasmänguna, kuna see baseerub lapse loomulikel muusikalistel eeldustel selles arenemisastmes. Õieti üteldes tulekski kinkida senisest märksa rohkem tähelepanu just õpilaste rütmiliste võimete arendamisele, sest rütmika alal lapsed juba varajaseil aastail tunnevad end võrdlemisi koduseina, kuna rütmitaju, nagu eespool vaatlesime, on inimesel juba külge sündinud, looduslikult antud omadus.

Mis puutub muusika vormitajusse, siis kuigi see eelkooliaegse ja kooli algaastaisse kuuluva lapse juures ei mängi olulist osa, ometi tema muusikalistes avaldistes (näit. omapoolseis täiendusis piisut ununenud viiside sooritamisel, samuti ka improvisatsioonides) võib märgata kindlat instinktiivset püüt vormi ümarusele või terviklusele. See tervikluse tung ilmneb juba viisi tajumiseski, mida ekslik oleks arvata baseeruvaks intervallidele kui niisuguseile, nagu mõnikord on väidetud.

Laps ei kuule mitte intervale ega musitseeri produtseerides või reprodutseerides intervale, vaid muusika algab temale alles liitunud muusikaliste kujunditega — meloodiaga, mille tajumine seisab selles, et suudetakse mõtestatud muusikalisi kujundeid terviklikult vastu võtta ja reprodutseerida. Järelikult selline vastuvõtt ja reprodutseerimine toetubki muusikalise reprodutseerimisele, või teisiti üteldult, vormitajule.

See tõsiasi pälvib erilist allakriipsutamist, praktiliselt aga nõuab õpetuslike seisukohtade otsemat korrigeerimist neilt, kes oma töö on rajanud seda mittearvestavalt (näit. teoretiseerivale intervalliõpetusele ja teistele abstraktsele alusele, mis sageli tulevad takistuseks inimese loomulike tajude funktsioonidele.).

Lühidalt puudutades ka väikelapse muusikalist elamust, peab märkima, et see avaldub eranditult iga lapse juures, olgu ta järgilaulmises andekas või mitte. Mõned uurijad (Belaieff-Eksemplarsky) väidavad, et muusika kuulamisel väikelaps kõige erksamalt reageerib dünaamikale ja tempole; seejärele tulevad motoorsed ja rütmilised mõjud, mis kergivad esile vahetu kaasaliikumise kaudu.

Instrumentaalmuusikast arusaamine on väikelapsele raskem sel juhul, kui ei ole antud toetuspunkte programmatilise selgituse näol, näit. ratsasõit, tinasõdurite marss, raudteerong jne. Erilise haaravusega mõjub lastele motoorse iseloomuga rütmiline muusika. Sellise juures on lapse fantaasia ammutamatu; tekib terveid stseene, toredaid ideid ja pilte. Ilmneb, et just niisugust muusikat seismiselt täiuslikumalt tunnetatakse ja seda avaldatakse vastavalt elamustele omalaadses väljenduses. Seda ei tohiks muusikalise kasvatuses teostamisel silmapaari vahele jätta.

Lasteaed suudab siin palju anda. Kõik sõltub vaid õpetaja loominguilisest isiksusest, kelle töö peab ehituma kõigepäält lapse loomulike muusikaliste eelduste ja endastmõistetavalt ka lapse muusikalise maailma tundmisele, mille kaudu toimub juurepääs lapse kujutlustele. Fantaasia säilitamine ja elustamine vastavate, elamusi andvate soorituste kaudu peab siin saama kasvataja suurimaks hooleks ning kohustuseks. Kui sellele liitub veel algeliste muusikaliste elementide jäädvustamine vaatluste, tähelepanu, tajumise ja soorituste kaudu, siis tuleb märkida, et nende pooluste vahel peaks keerlemagi muusika-

line kasvatusetöö lapselikul arenemisastmel. Kui rääkida muusikaõpetusest algkooli alamklassides, siis arvesta võttes, et rõhuv enamik algkooli astuvaist lastest pole veel saanud lasteala muusikalismängulist kasvatust, vähemalt esimese õppeaasta ülesanded peaksid ühtuma lasteala omadega, s. t. need peaksid sisaldama rohkem mängulist elementi, muidugi sel määral, nagu seda võimaldab kooli kui niisuguse omalaadne organisatsioon.

Kui laulmine ja mängud paari esimese kooliaasta jooksul juba on annud teatud kogemusi muusika kuulamiseks, tähelepanekuiks, tajumiseks, järgilaulmiseks ja kooslaulmiseks, siis alles hakkab lapses soove tekkima teada saada — mis seisab kõige selle taga?

Isiklikud kogemused osutuvad sel juhul mõõduandvamaiks. Kui varemalt piisas näit. kas mõne pilli või raadiomuusika kuulamisest, siis nüüd hakatakse huvi tundma ka pilli või raadioaparaadi mehaanika vastu. See näitab vajadust muusikaliste vaatluste süvendamiseks ja ühes sellega siirdumiseks puhtmänguliselt tegevuselt ikka rohkem õpetuslikule alale s. o. muusikaliste muljete teadlikule analüüsile ning teadlikule sooritamisega. See toimub muidugi arutluse ja jõukohaste muusikaliste olundite praktilise läbitöötamise kaudu.

Mis puutub laulurepertuaari, siis erilise huvi osaliseks saavad nüüd mõningad spetsiaallaulud, nii poistele näit. töö-, marsi- ja sõdurilaulud, tütarlastele aga tundelaulud. Üldine eelistus näitab tendentsi rõõmsameelsele lauludele. Siin aga panevad end väga tugevasti maksma väljastpoolsed ja kodused mõjutused. Nii maal kui linnas erilisi jõuga surub end päle lööklaul. Tänavail, kinodes, heliplaatidega, raadio kaudu — kõikjal rakendatakse lööklaulu. Arusaadav siis, et laps kaasa lööb ja ta silmad nagu hääd sõpra nähes erilise sära saavad, kui kuulub tuttav viis „Viljandi paadimees“ või „Mulgimaa“. Endastmõistetavalt selline repertuaar ei kuulu kooli ja seda teab laps väga hästi. Ometi väljastpoolse harrastusena see ei jätta oma teatavaid mõjusid avaldamata. Sellele vastukaaluks saab olla muidugi vaid esteetilisete ja kasvatuslikele nõuetele vastav repertuaar, kuid peab kohe lisama — selline, mis lapsi huvitaks. Huvi sellise repertuaari vastu tuleb aga kasvatada. Huvi tõstmiseks aitab palju kaasa ilmekas sooritus. Raadiolt aga tuleks soovida, mitte nii päälletikkivi olla maitsetlabastava repertuaariga.

Laulmisel laste juures avalduvad samad

Õpetajate
meeskoor
T. Vettiku
juhatusel

vead, mis varem ail aastailgi: ühtlustamised, lihtsustamised ja kohandamised isiklike harjumuste järgi. Olemuselt need on samalaadsed muudatused, nagu neid ilmneb rahva hulgaski populaarseks saanud viiside laulmisel.

Siiski võib märgata, et ühes vanusega sellised kõrvalekaldumised muutuvad harvemaks, sest laps õpib ju ikka enam ja enam tähele panema ning mitmesuguseid muusika elemente valitsema.

Just 9—12 eluaastani on ilusaim ja parim lapse õppeaeg, kus ta üldine aremine ja vaimliste jõudude kasvamine mõjustab ka muusikaliste võimete kasvu. Nii ühes vanusega võib tähele panna ka lapse kuulmisvõime erksamaks muutumist ja ühenduses sellega ka suuremat vajadust dünaamiliste varjundite järele. Iseasi on muidugi nn. „jorutajatega“, eriti kui nende juures ilmneb tsentraalsete kuulmis-tajude häireid. Kui akustilised muljed teadvusele vaid ebamäärased jälgi jätavad, siis ei saa ka juttu olla viisi õigest reprodutseerimisest.

Niisugustel juhtudel tuleks vastavaid primitiivseid mäluharjutusi teha — ja seda nimelt õpilast huvitava töö kaudu. Arenemisprotsessi edu oleleb kõigepeält õigest diagnoosist ja siis sellele vastavast töö juhtimisest. Tahaksin veel kord rõhutada — kui õpilane ei saa viisi tabada, siis nagu juba eespool nägime, sel-

lega ei tarvitseks olla veel otsustatud ta muusikaline kõlbmatuse.

Järgilaulmist kui niisugust ei tarvitseks kunagi liialt üle hinnata, nagu seda üsna sageli kaldutakse tegema. Tuleks arvesse võtta, et on võimete tuhandeid astmeid kõige mitmekesisemas komplitseerituses. Sageli väheste võimetega õpilane võib osutada lihtsalt tähelepanematuks, saamatuks, ükskõikseks, ebakindlaks, kontsentreerimisvõimetuks, kuidagi ärritusest halvatuks jne. Tahetakse siin tagajärgi saavutada, siis selleks oleks vaja huvitavaid ja õpilasi ergutavaid ülesandeid leida — ning seda nimelt vastavate laululiste, löök- ja primitiivpillimängu soorituste kaudu, ühesõnaga kõikide selliste seikade kaudu, mis oleksid võimalised tõstma õpilase aktiivset osavõttu muusikalist sooritusist.

Kokkuvõttena laste muusikalistest võimetest võiks märkida, et alati kergivad esile erinevused annetes — ning niipalju kui lapsi, samapalju on nende annete ja huvide erinevusi. Idealistlikust seisukohast lähtudes muusikalise kasvatusedu oleneb aga sellest, kui võrd õpetaja on võimeline ära tundma neid annete erinevusi ning kui võrd ta on tahteline ja suuteline rahuldama neist tingitud erivajadusi.

(Järgneb.)

Kolmas laulu- ja muusikaõpetajate kongress

Pärast 6-aastast ajavahemikku peeti Tallinnas 4. ja 5. aprillil III laulu- ja muusikaõpetajate kongress. Umbes 500 osavõtjat esitasid kõiki meie koolitüüpe, esmakordselt ka lasteaeda.

Kongressi avamisele oli ilmunud rohkesti koolielu juhtivaid tegelasi, eesotsas härra haridusministri A. Jaaksoniga. Pääle ühislaulu „Isamaale“ avas kongressi EÕL esimees E. Murdmaa, tervitades külalisi, eriti Soome muusikateadlast dr. V. Siukonen'i. Nii ta rääkis laulu ja muusika tähtsusest kasvatusliku tegurina ja leidis, et meie koolide muusikalise kasvatusel alal on märgata teatavat edu. Kõneleja häämeeli mainis varakevadel toimunud Tallinna algkoolide laulupäeva, kus isegi väiksemad lapsed laulsid rütmikindlalt ja puhtasti. Suurt edu meie muusikas tähistavad meie koolide orkestrid, milliseid ei leidu ainult keskkoolides ja gümnaasiumides, vaid ka juba paljuiski algkooles. Tublisti rikastunud on meie koolilaulude repertuaar, seda päämiselt tänu Õpetajate Liidu Laulu- ja Muusikaõpetuse Toimkonna poolt korraldatud koolilaulude võistlusele. See on märkimisväärne teene meie muusikakultuuri arendamisloos.

Positiivsete nähtuste kõrval E. Murdmaa puudutas üht negatiivset. Kuigi juba aastaid meie koolides pannakse suurt rõhku laulmisele, ei ole laul siiski rahva hulgas pärinud seda kohta, mida ta väärib. Soovitas kongressist osavõtjaid selle üle mõteteid vahetada, et leida abinõu seda kõrvaldada.

Järgnevalt tervitas kongressi haridusminister kol. A. Jaakson. Ta märkis, et laul ja muusika esinevad meie koolikavas päämiselt kasvatuselmentidena. Kasvatuse küsimus on vana, kuid sellegipärast alati uus, seega ka laul ja muusika küllaltki suure tähtsusega. Ka kasvatab laul ja muusika ühiskondlikku ja rahvuslikku ühtekuuluvuse tunnet.

Haridusministri kõne lõppedes lauldi hünni.

Järgnes vast hiljuti asutatud õpetajate koori esinemine, kus 200-liikmeline koor esitas T. Vettiku juhatusel A. Lätte „Ärka üles, isamaa“ ja T. Vettiku „Su põhjamaa päikese kullast“. Juba esimese esinemisega koor tõestas oma ellukutumise mõtet ning

kindlasti ta toob õpetajaskonda ka elevust ja vaimustust.

Valiti kongressi juhatus koosseisus: R. Päts, T. Vettik, G. Reial, A. Ruut, D. Orgusaar. Pääsekretariaati valiti V. Horm (pääsekr.), J. Välbe, E. Mesiäinen, V. Mändvere, A. Velmet, V. Toomingas, L. Väinmaa, E. Järvekülg.

Telegaafiteel tervitasid kongressi Kanskouluõpetajain Jatkopintoyhdistyn ning hõimutegelased: Salmela, Huuskonen, Miettinen ja Santala. Tänaati elava aplausiga. Kongressi tööosa avati ühislauluga „Mu rannikmaa“.

Esimesena kõneles R. Päts põhialustest ja lähtekohtadest muusikalise kasvatusel teostamisel. Tema referaat ilmub meie kuukirja veergudel.

Pääle vaheaega astus üles Vestholmi güm. orkester T. Vettiku juhatusel, mis osutus hinnatavaks vahepalaks.

Dr. V. Siukonen eesti keeles peetud ettekandes käsitas rütmiprobleemi muusikaõpetamises. Oma uurimuste põhjal Soomes, Skandinaavias ja Eestis referent väitis, et Eestis on lauluharrastus suurem kui Soomes ning seisab ühel tasemel Rootsisga.

T. Vettik järgmisena käsitas õpetajate laulukoori küsimust.

Ta leidis, et koor on vajalik, eriti pidulikkude sündmuste puhul. Koori koosseis ei tohi aga olla juhuslik. Tuleks asutada maakondlikud õpetajate laulukoorid, milledest ajajooksul võiks seleksiooni abil kujundada õpetajate eliitkoor. Sarnaseid koore leidub mujalgi maades. Eliitkoori laulja peaks omama juba teatavad muusikalised eeldused.

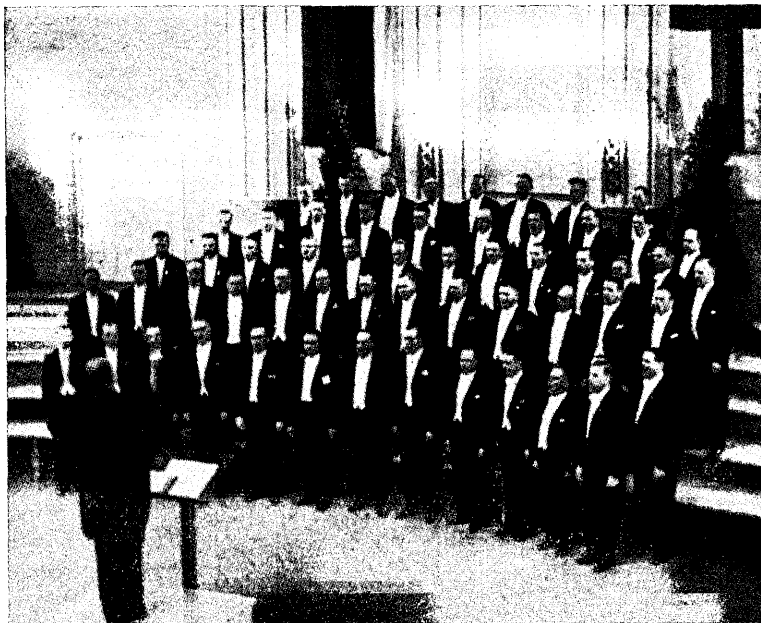
Kongressi esimese päeva pärastlõuna pühendati üksikute sektiioonide tööle.

Lasteaednike tööst võttis osa umbes 70 lasteaednikku. Demonstreeriti lasteorkestrit Tallinna Naiskodukaitse lasteaia kasvandike poolt pr. Haas'i juhatusel. Refereeris õp. S. Rikas.

Algkooliõpetajate sektiiooni tööst võttis osa umbes 350 lauluõpetajat. Koosolekut juhatasid õpetajad Marvet ja Helila, protokollisid õp. Meri ja Seppel. Anti kaks referaati: E. Mesiäinen kõneles algkooli laulu õppekavast, J. Helila — laulukoorist ja orkestrist algkoolis.

Keskkooli-, gümnaasiumi- ja kutsekooliõpetajate sektiiooni tööst võttis osa umbes

Foto Uustalu

Soome meeskoor „Viipurin Lauluveikot“, juhataja T. Björklund

50 õpetajat. Selles osas astus üles Tallinna tütarl. komertsgümn. orkester Joh. Jürme juhatusel. Referaadiga esinesid D. Orgusaar, Joh. Jürme ja V. Toomingas.

Kongressi teist päeva alustati ühislauluga „Su Põhjamaa päikese kullast“. Sellele järgnes insp. G. Reiali referaat „Koolimuusika seisukorrast Eestis“. Teisena töi statistilisi andmeid koolimuusika üle koolijuh. O. Kall. A. Kiiss refereeris hindamise alustest laulimõpetuses. Viimasena A. Ruut refereeris

muusikaõpetajate edasiarendamise võimalust.

Kongressi vältel soloettekannetega esinesid muusikaõpetajad A. Pranno ja P. Härm (laul) ning E. Aarne ja F. Tannebaum (klaver).

Kongressi lõpus laulis õpetajate segakoor „Lahkumise laulu“ ning EÕL. esimees E. Murdmaa tänas kõiki asjaosalisi kongressi hääd kordamineku eest. Kongress lõppes hümniga.

Eesti Õpetajate Liidu

III laulu- ja muusikaõpetajate kongressi resolutsioonid

1. Lauluõpetamise paremaks arendamiseks on vajalik kõik algkoolid varustada muusikariistadega, mis kergendaksid lauluõpetamist ja oleksid sobivaks abinõuks laulule muusikalise saate andmiseks.

2. Tuleb rohkem rõhku panna ühislaulude arendamisele algkoolis ja kooli kaudu rahva sekka viimisele. Samuti tuleb harjumusi anda ühislaulude tarvitamiseks. Ühislaulude tekstid on vaja ühtlustada.

3. Algkooli lauluvara tuleb läbi töötada

päämiselt ühehüüeliselt. Kahe- ja kolme-hüüelset laulu võib õpetada siis, kui selleks on koolil küllalt häälematerjali ja kui see ei ole kahjuks õpilaste lauluvara arvulisele ulatusele ning õpilastele liiga pingutavaks ei osutu.

4. Õpilaste võimete ja edasijõudmise hindamisel arvestatagu mitte ainult laulmist, vaid kõiki alasid, mis kuuluvad laulu ja muusikaõpetuse piirkonda.

Hinde päälkiri redigeeritagu vastavalt

hinnatava aine ulatusele nii, et seda ei võetaks ekslikult vaid laulmise hindena.

5. Koorilaulu arendamiseks algkoolis on vaja igale koolile, kus töötavad 4.—6. klassid, anda vähemalt üks maksuline koorilaulu tund.

6. Eduka muusikaõpetuse teostamiseks keskkoolis on vajalik tösta lauluõpetuse tundide arv igas klassis kahele nädalatuunile, samuti koorilaulutundide arv kahele tunnile.

7. III Laulu- ja muusikaõpetajate kongress avaldab soovi, et algkooli põhilauluvaras olevad laulud saaksid orkestreeritud mandoliiniorkestrile.

8. Laulu- ja muusikaõpetajate kongress tunnustab vajalikuks korraldada lähemal ajal ulatuslikum laulu- ja muusikaõpetajate täienduskursus.

9. Laulu- ja muusikaõpetajate kongress tunnustab vajalikuks õpetajate laulukoori edasiorganiseerimise. Selleks on vajalik asutada õpetajate laulukoori osakonnad igasse maakonda ja suuremasse linna: 2) moodustada E. Õpet. Liidu juhataise ja Laulu- ja muusikaõpetuse toimkonna poolt õpetajate laulukoori repertuaari toimikond, 3) koostada õpetajate laulukoori kodukord.

Kongress otsustas saata südamlikke terivitusi Soome lauluõpetajaskonnale ja avaldab soovi tihedaks koostööks.

Ooper ja kontserdid

Vastu kevadet toodi „Estonias“ lavale D. F. E. Auber'i ooper „Fra Diavolo“. Teos oma ilmelt kuulub kergema toodangu hulka. Seda lavastust saab võtta ainult mingi vahepalana, kuna siin ei leidu probleeme sisulises ega rakenduslikus osas. Muusika on ajaviitelisel laadi ja ehituselt võrdlemisi primitiivne, kuulamiseks mugav ning omajagu ka voolav. Kui lavastamiseks õigustusi otsida, siis ütleksime — kehvadisel kerge repertuaar.

Mis puutub „Fra Diavolo“ instseneeringusse, siis see oli hoogne ja julge, pigemini ülemeelik. Viimast väljendumist ei tarvitse aga seni karta, kuni see ei pörka lavastatava teose sisuliste piiride vastu. Siin loomingu laad polnud just hädaohus. Isegi olude ümberkujundamist ja tüüpide muutmist võis lubada, sest Auber'i muusika mõõdub tõlgitsemise üksikasjust.

Laululiselt nõudlikuma osa täitis I. Loo — Zerlina, ilmutades head vokaalkunsti. Nimitegelasena M. Taras esines kõlavalt. Koomiliste tüüpide kandjad B. Hansen ja A. Viisimaa — Giacomo, Beppo — olid lavaliselt tublid ning laululiselt täiesti vastutavad. O. Lund ja K. Viitol abielulistena — Tamara, Malinevski — pakkusid väärikat esinemist. V. Veikat — linnapäa, O. Raukas — Matteo — ja R. Alari — Lorenzo — olid hädad oma kohal. Viimane vokaalselt mõjus tagasihoidlikumate võimetega.

Ooperi dirigeerimine seisis O. Rootsi kätes. Selle ülesande ta teostas kõigiti hinnatavalt. E. Uuli töö lavastajana väärib samuti tunnustamist, kuigi ta seekord ei lahendanud meie ooperi suurküsimusi.

„Estonia“ teatriorkestri tuluõhtuks kanti ette lavamuusikaline teos „Fra Diavolo“. Sissejuhatavalt aga esitati kontserturnumbrina esimene jagu Schuberti h-moll sümfooniast. Ettekanne O. Rootsi juhatusel toimus hää tehnilise läbiviimise juures samuti soodsalt tõlgitsuslikus mõttes, kuna sooritus arenes painduvalt ja meeoleolukalt.

Esmakordsel külastusel käis Tallinnas sümfooniaorkestri kontserti juhatamas itaalia muusik A. Galliera. Ta on alles võrdlemisi noor jõud, kuid seisab kunstiliselt silmapaistval tasemel — nii heliloojana, dirigendina kui organistina. Juhipuldil A. Galliera näitas, et ta suudab orkestrit valitseda suure kindlusega ja teostele tõlgitsemisel anda kunstilist ilmet. Itaalia helitööde kõrval A. Galliera ka eesti muusikatoote partituuri oli tunginud tagajärjekalt. Oma iseseisva kontserdiga Kaarli kirikus ta avaldas ennast tüheda organistina.

Suurel reedel kanti Jaani kirikus J. V. Randi juhatusel ette C. H. Grauni oratoorium „Jeesuse surm“, milline kuulub klassikalise ajajärgu toodangu hulka, sisal-

dades mõningaid venivusi. Jaani kirikukooriga suudeti vastavad osad läbi viia rahuldust pakkuvalt. Suurem ja raskem ülesanne solistina oli täita I. Lool, kes esines ka võimeliselt. A. Tam m tenorina ja S. P o d e k r a t baritonina laulsid sobivusega. E. A r r o orellil toimus vastutavalt. Orkester oli moodustatud päämiselt konservatooriumi kasvandikest, esimene kujunes vastuvõetavaks. Üldiselt oratooriumi ettekannet võib nimetada korraldänuks.

Vaikselt laupäeval kanti Pühavaimu kirikus P. I n d r a juhatusel ette Mozart'i „Requiem“, millise esinemise korraldajaks oli E. Helitaide Ühing. Teose täitmiseks kasutati kammerkoori, kellega oli tehtud tööd soorituseladusaks läbiviimiseks, kuna varjundeid saadi esile tõsta vähemal määral. Solistide rühma kuulusid O. I n d r a — sopran, P. H ä r m — tenor, J. S i i m o n — alt ja V. V e i k a t — bariton. Kaks viimast häälejõult olid ansambelis kandvamad esimestest. Üksikult nimetatud osalised laulsid edukalt, sopran intonatsioonil kaldus pisut üles. Orkestrina toimus Riigi Ringhäälingu koosseis, püüdes jõuliselt tasakaalus vokaalse poolega.

Ettekande ulatuslikuma kavaga teostas Eesti Töölismuusika Liit. Suure osa kavast sooritas sümfooniaorkester N. G o l d s c h m i d t'i juhatusel, esinedes eseseisvate numbritega ja olles rakendatud saatja ülesannetes. Kuna orkestrilad osutusid üldiselt jõukohaseks, siis ka nende läbiviimine möödus kaunis õnnestunult. Samuti saated viidi läbi sobivusega. Viiulisoolodega esines laitmatu tehnika juures A. P a p m e h l, kuna laulusolistideks õhtu jooksul olid L. G o l d s c h m i d t, U. J ü r i l o - E v e r s t ja J. R e i n t a m, olles teenitult edukad oma ettekannetes. Koos viimastega, ühendkooriga ja orkestriga toimus A. M a a s a l o kantaadi „Inimese saatuse“ sooritus, mis möödus küllalt häa möjuga. Osa saateid soolode juures täitis osavalt P. I n d r a.

Kaubandus-Tööstuskoja saalis korraldas oma 14. kontserdi T. E. Kammermuusika Selts. Keelpillide orkester A. U d r i k u juhatusel kandis ette Grieg'i süüdi „Höibergeri aegadel“, kusjuures ta avaldas ladusast koosmängu ja ilmekat sisulist arendamist. Sain-Saens'i prelüüdis „Veeputusest“ oli sümfaatseks viiulisolistiks R. R o m u l u s. Bach'i kontserdi kahele viiulile orkestri saatel sooritasid edukalt H. L a a n ja N. K u u t. Schubert'i „Forellikvinteti“ kandis ette S. T e p p o r — viiul, R. M u n a m ä g i — viola, B. C a y é — čello, E. H a m b u r g — kontrabass — ja E. A v e s s o n — klaver. Kvintett

sooritati kaunis ladusasti ja osalt ka üsna ilmetatud kujul.

Kaunis laialdase kavaga kontserdi andis Politseiametnike Kogu. Puhkpilliorkester viis võrdlemisi nõudliku kava läbi kaunis puhtasti J. K o s t a b i juhatusel. Meeskoor 40-liikmelises koosseisus laulis H. R o o s m a juhatusel kõlavalt ja kindlalt, kusjuures ühele laulule klaverisaate sooritas M. T a r i. Solistideks olid tenor R. K o l m p e r e ja bariton J. P i l v e t, esinedes nii üksikult kui duetis. Mõlemad pakkusid ilmetatud ettekannet. Esimene nendest sedapuhku kannatas pisut häälelise indispositsiooni all. Mitmekesises kavast esines veel instrumentaalne kvintett O. R o o m e t i juhatusel kaunis menukalt.

EMO segakoor andis V. N e r e p i juhatusel hooaja teise kontserdi, mis oli teatava määranil ettevalmistuseks esinemismatkale Soome. Vastavalt ka kava koostes hääst eesti koorilaulude valimikust mitmekesise sisuga. Intonatsioonil poolest seekord lauldi kaunis puhtasti. Kõlavuselt sopranid tundusid tagasihoidlikumatenal teiste häälele kõrval. Hää distsipliini ja tähelepanu juures ettekannetes satuti enam hoogu kava teisil poolel, kuigi ka esimeses osas näidati paiguti väga väärtuslikke tulemusi. Solistikas oli C. P r i i viiuliladadega, saatis K. P r i i. Ettekanne pakkus hääd muljet.

ÜENÜ Tallinna osakonna segakoor andis juubelikontserdi, tähistades organisatsiooni 20 aastat kestnud tegevust. Kuna koori juures hakkas toimuma sagedane juhtide vahetus, siis möödunud hooajal ei esinetudki. Mõödunud sügisest alates on G. E r n e s a k s kooriga töötades suutnud asjad viia selle seisuni, et nüüd võidi väärikalt tulla välja oma juubeliladadega. Esinemisel lauldi puhtasti ja ilmekalt. Ajajooksul on veel vaja viia läbi meeshäälele kõvendamist. Kontserdi kava oli koostatud noortele sobivas ehituses ja meeleolus. Solistina esinesid sisukad lauljad sopran H. B e t l e m ning bariton A. N i i t o f, saatis T. K o h a vilumusaga.

Koorijuhtimise töö 20 aasta juubelit pühitses kontserdiga H. R o o s m a. Ta on tegutsenud agarusega rea Tallinna organisatsioonide juures ning saavutanud hääd edu kooride kujundamises ja nende rakendamises. Praegu tema juhatusel all töötavad Isamaaliidu sega- ja meeskoor, „Merilaulu“ meeskoor ning Politseiametnike Kogu meeskoor. Viimased organisatsioonid võtsidki osa juubelikontserdi teostamisest, esinedes osalt üksikult ning koos suuremate rühmitustena. Öhtu sooritused viidi läbi võrdlemisi möjuvalt. Solistina laulis bariton J. P i l v e t kõlarikkalt. Sop-

ran I. Kalvet ilmutas hädad materjali, kuna ta muidu on alles arenevas positsioonis. Viiulisoolooga astus üles E. Liivak. Saatja osa täitis osavusega P. Indra.

Esmakordse külaskäigu Tallinna tegi soome meeskoor „Viipurin Lauluveikot“ T. Björklund'i juhatusel, teostades kontsertmatka välismaadesse. Koor esines siin 50-mehelises koosseisus. Ta näitas enast kõlava ja tasakaalustatud üksusena. Ettekanded toimusid distsipliinikalt ning varjundusvõimeliselt. Juhataja oli asjalik ja kindlakäeline. Solistina laulis sümpaatselt teonr J. Huttunen koori saatel. Kava koosnes valitud soome paladest, milised olid võrdlemisi tuttavad.

Vaimuliku kontserdi andis Ühendatud Vabakoguduste segakoor J. Tamverki juhatusel. Koorilt tuli ettekandele palasid a-capella ja oreliga, viimaste hulgas kaks lühikantaati — üks tenori-, teine baritonisoolooga. Koori ettevalmistust võib nimetada hoolikaks ning sooritusi rahuldust pakkuvaks. Iseseisva orelinumbri mängis M. Tari puhta tehnikaga ja teostas ka kõik saated hääde tulemustega. Meeldivalt esines tenor V. Paldre nii üksikult kui ka kantaadis. Alt M. Vennikas ilmutas küll kaunist materjali, kuid samas avaldas paiguti erutust ja ebastabiilsust hingamises. J. Viinamaagi laulis avarama kõlavusega keskmises registris, madalam aga osutus nõrgemaks ja kõrgem kinnisemaks. Rütmi alal ta lubas endale rohkesti vabadusi, diktsioonis tegi liigseid allakriipsutamisi ning esinemises jättis kunstitemise muljet.

Tallinna Töölismuusika Ühingu segakoor P. Indra juhatusel andis kontserdi Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi saalis. Umbes 50-liikmelises koosseisus valitseb naishälle ülekaal arvuliselt üsna tugevasti. Käesoleval puhul aga koori asetus aitas seda seisu pisut pehmenada. Muidu on koor teinud tööd hoolega ja jõudnud hinnatava sisulise positsioonini. Tõlgitsusel ning kõlavuselt esineti kaunis hääde tulemustega, ainult paaril juhul tekkis intonatsioonikõikumisi. Solistideks olid eelist A. Karjus ja bassilaulja J. Reintam, kusjuures mõlemad pakkusid meeleolulist kunsti. Klaveril saatis P. Indra hää jälgivusega.

Esimese avaliku kontserdi andis „Mere-laulu“ meeskoor H. Roosma juhatusel Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi saalis. Ümmarguselt 50-mehelises koosseisus lauldi enesekindlusega ja hoogsasti, kusjuures valitses hääleline tasakaal. Mis puutub näanssidesse, siis ettekanne kaldus enam tugevama astme poole. Meeskoori seisukohalt tenorid on praegu alles teatava

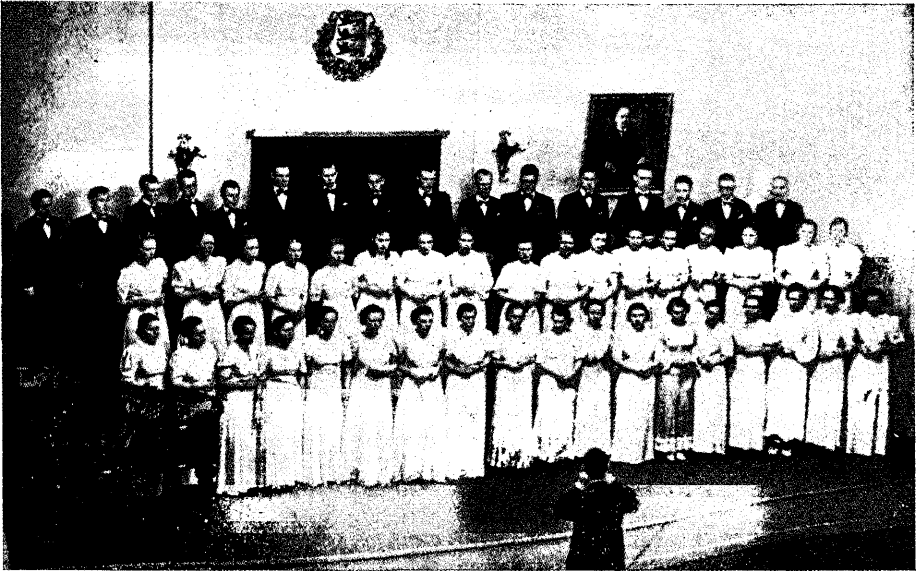
määrani tuhmid. Muidugi ei saa ka alguses nõuda liiga palju. Solistina esines viiulil C. Prii, laulsid sopran I. Kalvet, tenor K. Kalvet, ja bariton A. Evert koos kooriga, saatis klaveril P. Indra.

Esmakordset esines Tallinnas külalisena Peter-kvartett Essenist, andes kontserdi Mustapäädeklubi saalis. Koosseisu kuulusid F. Peter — 1. viiul, R. Haass — 2. viiul, G. Peter — vioola, K. Drebert — cello. Kvartett on ansamblikunstilt hää tasapinnaga, mis näitab asjaosaliste individuaalseid võimeid ja koosmängu klassi. Ettekanne toimus täpsustatud rütmiga, puhtalt ja nüansrikkalt. Kõlalt ansambli kaldus paksema värvingu poole, eriti cello.

Uue võõrustajana käis Tallinnas kontser-teerimas filminäitleja tenor J. Schmidt. Mikrofoni kaudu saavutatud kuulsust ta ei suutnud selle esinemisega siin püsti hoida, kuna tema hääleline jõud ning terve kõlavus jätsid mõndagi soovida. Mehaaniline reproduktioon siiski pole muusika otseseks ja puhtaks näitajaks. Seekord isegi intonatsiooniväljumised avaldusid kõikumisi. Diktsioon oli kaunis udune. Tõlgitsuslik külg kaldus sentimentaalsuse poole. Laulus kasutati ohtrasti portamentot. Laulja rakendas ka koloratuuri ja opereeris ülipikalt väljapeetud toonidega. Mõned palad ta esitas enda poolt sooritatud akompanimendiga. Kõik see vihjab efektide taotlemisele ja apelleerimisele laiemate hulkade maitse sihis. Aga vokaalselt J. Schmidt oskab lauda. Oma laadis ta arendab ka samuti tõlgitsust vastava meeleoluga. Ainult kontsertsaalis see pole just suurnumbriks. Solisti saatis klaveril P. P. Lüdig, täites oma ülesande hää kunsti kohaselt.

Esmakordse kontserdiga astus Tallinnas üles saksa kammerlaulja bariton G. Hüs ch. Tema vokaalne rakendus toimub saksa kooli alustel. Ühelt poolt ta võib anda kõlavust, teisipidi aga tihedamini kaldub sordineeritud kajastamisele. Säärase esinemisega meil tuleb harjuda selle paremaks hindamiseks. Sisulisest küljest G. Hüs ch avaldas ennast kvalifitseeritud kunstijõuna, tõlgitsedes laule terve eeskava ulatuses peenelt ja hästi läbitöötatud kujul. Programm koosnes saksa, eesti ning soome heliteostest. Klaveril saatis sobiva kaasmänguga P. P. Lüdig.

Noor prantsuse viiulikunstnik M. Candela andis kaks kontserti. Juba eelmisest korrast tunneme teda kui virtuosi, kes tehnika mõningates osades on jõudnud kõrgete võimeteneni. Aga teisel ta ei saavuta võrdsed tulemusi. Leidub vastuolusid dispoositsioonis, mis tekitavad teata-

T. Töölismuusika Ühingu segakoor, juhatab P. Indra

Foto Uustalu.

vat kramplikkust, eriti vasaku käe juures. M. Candela mängib temperamendiga ja muusikalise vaistuga, päris suure kunstini selgumine seisab alles ees. Kõige juures ometi külastaja kuulub silmapaistvasse klassi. Klaveril saatjaks oli V. Tilling. Esimesel õhtul koosmäng jättis rohkem soovida ning saatja avaldas kalduvust ruttamiseks. Teine kontsert arenes tihedamas kontaktis ja enam varjundatud kujul.

Oma kodumaise kontsertmatka esinimeste sarjas andis V. Riives iseseisva õhtu ka Tallinnas. Ta on pianistlikku tehnikat arendanud järjest edasi ning jõudnud välja õige tähelepanuvale tasemele. Selles osas seisabki V. Riives tugevam kül, mida ta ka rakendab teatava üleolekuga. Viimastel aegadel aga ettekannetes hakkab rohkem kaasa rääkima tõlgitsev osa, mille kaudu tuleb ilmsiks intiimsemaid sisulisi elamusi. Selles mõttes on kontsertant võitnud juure kunstilist pinda ja leidnud oma esinemistele suuremat õigustust.

Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi saalis andsid kontserdi kaks nooremat laulusolisti — sopran E. Reinap ja bariton P. Anton. Nad mõlemad on kujunemisvõimelised jõud, kuid suudavad ka praegugi siduda tähelepanu oma savutustega. Õhtu oli kummagi vahel jaotatud iseseis-

vateks esinemisteks, millele lisaks anti ka duette. Algusest lõpuni suudeti teenida sümpaatiat. Klaveril saatis soliste P. Indra painduvusega.

Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi saalis esines omanimelise kontserdiga veel noor baritonilaulja B. Linnas. Kõige esimeses järjekorras ta äratas tähelepanu rikkaliku häälematerjaliga, mille lõplikum kujunemine võib anda häid tulemusi. Vokaalne valmimine ja sisuline küpsemine nõuavad veel aega, kuid oma eelduste juures ei puudu noorel lauljal väljavaated tõsisteks saavutusteks. Kontserdil olid kaastegevad M. Tenno ja E. Olli, saatis V. Niilus.

Ed. Visnapuu.

Valga

Vana-aasta õhtul esines „Säde“ saalis „Säde“ seltsi Teatri Ühingu korraldatud peoõhtul „Estonia“ teatri solist bass B. Hansen, kandes ilmekalt ette rea soololaule, millised rohkearvuliselt publikult suure poolehoiuga vastu võeti, klaveril saatis J. Viskar.

10. veebruaril esines „Säde“ väikeses saalis Griivski-kvartett rea vene lauludega. Ettekanne oli meisterlik ning jättis soodsa mulje.

11. veebruaril Valga politseiasutiste 20. tegevusaasta puhul „Säde“ saalis korraldatud peoõhtul esinesid solistidena „Vanemuise“ primadonna sopran E. Maasik ja Valga muusikakooli juhataja viuldaja R. Peenemaa. E. Maasik evib ilusakõlalise sära- rava soprani, mida kasutab tehniliselt vabal- ning tema ettekandes on hoogsust ja soojust. R. Peenemaa oli hääs vormis ning esitas oma soolopalad meisterlikult ja ha- ravalt. Klaveril saatis hääs kontaktis solis- tidega B. Peenemaa. Kontsertosas esines veel Tartu politsei puhkpilliorkester Jõe- lai u juhatusel, kandes ette rea eesti asju. Orkester on saanud hää treeningu ja tema esinemine jättis väga soodsa mulje. Sama orkester esines ka eelpäeva õhtul „Sädes“ korraldatud politseiasutiste juubeli aktusel, ja andis peopäeval, 11. veebruaril, väljas, „Säde“ ees rahvakontserdi.

18. veebruaril „Säde“ saalis korraldatud gümnaasiumi ja keskkooli 20. aastapäeva peoõhtu kontsertosa täitsid koolide keel- pillide orkester õpet. J. Madisson'i ju- hatusel, keskkoolis segakoor õp. H. Vald- maa juhatusel ja gümnaasiumi segakoor, mida juhatas insp. F. Klement. Kav- as olid päale kahe numbril — kõik eesti asjad.

24. veebruaril „Säde“ saalis Vabariigi aas- tapäeva puhul Teatri Ühingu, poolt korral- datud peoõhtu kontsertosas esines „Estonia“ teatri solist tenor A. Viisimaa, kelle kav- as olid päämiselt eesti autorite laulud ja mõned rahvalaulud. A. Viisimaa oli suure- pärases vormis ja esitas oma kava meeldi- vuse ja soojusega. Klaveril toetas solisti edukalt B. Peenemaa.

Samal peoõhtul kontsertosas esines mõ- nede päevakohaste eesti lauludega ka Valga Meestelaulu seltsi meeskoor hää kordami- nekuga V. Roi juhtimisel.

4. märtsil andis gümnaasiumi saalis ise- seisva klaverikontserdi naispianist V. Riiv- es. Kunstnikul on arenenud nobe tehnika, tehnilised raskused ületatakse vabalt, tugev ja avar löögijõud, mida käsitab aga sage- dasti ja liiga tagasihoidmatult. Tunnusta- misväärse virtuooslikkuse kõrval oleks soo- vitav näha rohkem sisemist soojust.

5. märtsil korraldas Valga muusikakool gümnaasiumi saalis järjekordse õpilasoõhtu, kus esinesid kõigi klasside — laulu (H. Kiker- pill) viiuli (R. Peenemaa) ja klaveri (B. Peenemaa ja E. Teder-Kuus) — nooremad ja vanemad õpilased, tõendades koolis teh- tavat edukat tööd. Kahjuks ei saanud esi- neda haiguse tõttu mõned vanemad õpila- sed.

11. märtsil „Säde“ saalis toimunud Teatri Ühingu, Meestelaulu Seltsi ja „Säde“ seltsi liikmete omavahelisel peoõhtul kava muu- sikalise osa täitsid viuldaja R. Peene-

maa, Valga Meestelaulu Seltsi meeskoor ja sama meeskoori neljakordne kvartett — mõlemad koorijuhid V. Roi juhatusel.

Mitmesuguste organisatsioonide, asutiste ja riiklike tähtpäevade puhul „Säde“ saalis korraldatud aktuste kava muusikalises osas on esinenud viuldaja R. Peenemaa, Valga Meestelaulu Seltsi meeskoor V. Roi, Valga Kunstiseltsi segakoor F. Klement'i ja Valga Kaitsemaleva puhkpillide orkester orkestri- liikme Purga juhatusel. Viimane täidab esi- algu ajutiselt Valgast lahkunud kauaaegse orkestrijuhid R. Kivimäe aset.

K.

Riia

„Ükski teine kunst ei seisa Riias nii õitsel kui muusika,“ võis ütelda juba 1794. aasta ümber Riia Doomkooli rektor Snell. Riia tõestab seda oma vana kuulsust muu- sikalinnana veel tänapäeval küllaldaselt. Uue ajastu iseloomuline tunnus aga seis- sab selles, et Riias kui iseseisva riigi päälinnas rakendatava helikunsti kõrvale ikka enam astub lätlaste omalooming. Riia muusikaelu viimaste nädalate läbi- lõige tohiks anda hääd mõistet mitme- külgsest ja kõrgeast kunstilisest kvalitee- dist, mida näitab Riia muusikatradiitsioon.

Läti muusikaelu tähtsaim keskus on Läti Rahvusoper. Ta laiendab oma rik- kalikku mängukava, milles maailma oope- riliteratuuri pääteoste kõrval seisab ka kestvalt rida läti algupäraseid oopereid ja ballette — uues lavastuses. Nii toodi nüüd huvitava uuslavastusena Čaikovski „Masepa“. See töö, mis sündis aastal 1882—84. Puškin'i teose järgi on „Eugen Onegini“ ja „Padaemanda“ kõrval teeni- matult sattunud unustusse. Ta kirjeldab, kantud lüürilis-meloodilisest kui ka dra- maatilisest muusikast, Ukraina rahvus- kangelase saatust Väikevene rahvaelu vär- vikireval taustal. Rahvusoperi päädiri- gent Theodor Reiters juhtis ettekan- net suure süvenemisega. Dekoratiivse kaunistuse eest hoolitses Romans Suta. Nimiosa kandis Adolfs Kaktinš tavalise meisterlikkusega nii laululiselt kui mümi- liselt; tema kõrval esinesid Milda Brech- mane-Stengele ja Mariss Vetra.

Tänuliku jälgijaskonna rikkaliku kiituse saatel võis omaegne Rahvusoperi kan- gelastenor Rudolfs Berzinš, kes täht- sate tenoripartiide kandjana suurt osa etendas läti operi ülesehitamisel, pidada oma 40 a. kunstnikujuubelit. Selleks pu- huks ta oli valinud ühe oma hiilgeosi, Wagneri „Tannhäuser-i“, mille Leo Blech meisterlikult oli uuesti kätte harjutanud.

Foto Uustalu

P. P. Lüdig ja saksa
baritonilaulja
G. Hüsch

Tuntud kodumaiste ansamblijõudude kõrval astusid üles ka välismaa ooperijõud, nii esimeses järjekorras tubli Jenny Tourel Pariisi „Opéra Comique’ist“, siis Teiko Kiva Madame Butterflyna ja O. Melnik „Scalast“ Boris Godunovina.

Lätimaa muusika esimese viljeleja koha pälvib õigusega Rahvusoper oma sümfooniakontsertide ja solistide esinemiste korraldamisega. I. Dobroven juhatas külalisdirigendina kirjult koosnevat sümfooniakontserti Händel’i, Dvorak’i, Richard Strauss’i ja Borodin’i helitöist.

Edasi andis Rahvusoper muusikasõpradele rea huvitavaid solistideõhtuid. Südamest tervitati jälle teretulnud prantsuse viuldajat R. Soetens’it, kellelt selgub, nagu Corelli sonaat, Chausson’i „Poème“ ja Marcel Delannoy’ kompositsioone. Suure naudinguna mõjus prantsuse kunstnike J. Serres’i (čello) ja A. Lyvastre’i (klaver) kontsert. Esinedes siin esmakordselt, Riia õppis nendes tundma kunstnikke kõrge kultuurtraditsiooniga. Nad tõid esile vanade meistrite Bach’i, Couprin’i kõrval ka Brahms’i ning moodsaid prantslasi ja hispaanlasi. Riias juba hästi tuntud Giula Karolyi pühendas erilise õhtu Chapin’i teostele. Väga meeldis ka ungari pianist Anni Fischer, kes mitmekülgse kavaga esitas ennast virtuoosina ja tundeküllase interpreedina. A. Uninski’s õppis Riia tundma distsipliineritud pianisti, kelle Brahms’i „Paganini-variatsioonide“ edasiandmine kujunes eriti muljeterikkaks. Pianistina kõrge kvaliteediga ja tugeva omapäraga tutvustas ennast Riia publikule V. Rummel, kes oskas vanu, tuntud muusikateoseid

näidata uues valguses. Tema ettekande järjestus ulatas Bach’ist ja Beethoven’ist Chopin’ini ja Liszt’ini, kuna viimane komponist näib talle eriti sobivat.

Lätimaa teiseks muusikakultuuri kogumispunktiks on ringhääling prof. J. Medinš’i poolt hästi väljakoolitatud orkestriga. Tema suureks teeneks on anda reeglipäraselt sümfooniakontserte uue, vähekuuldud kodu- ja välismaa muusikaga. Nii kuulsime Riia raadios esmakordselt Ed. Elgar’i II sümfooniast, mis on pärit 1911. aastast. Prof. J. Medinš’ ühel teisel ringhäälingu sümfooniakontserdil tõi kuuldavale daani komponisti H. Børresen’i III sümfoonia (c-duur). „Balti kontserdil“ elas üle oma esiettekande O. Bištēvins’i juhatusel A. Abele „Jutustus“ viiulile ja orkestrile, kordaläänud teos läti tuntud komponistilt, kes omab rikkaliku orkestripaleti. Samal kontserdil V. Darzinš mängis oma varemkuuldud huvitavat klaverikontserti. Edasi kuuldi raadios J. Medinš’i „Sümfoonilist uvertüüri“ ja J. Ivanovs’i sümfoonilist helindit „Podebesi mägi“.

Sõna sai läti noorim helikunst konservatooriumi õpilaste ühingu „Ligusoni“ kontserdil. Ühingu orkester tõi kodumaa komponistidelt ainult uut ja nimelt klavirikvarteti J. Kēpitis’elt, siis čellokontserdi J. Ivanovs’ilt, samalt autorilt — kes nähtavasti püüab suuremate vormide poole — veel sümfoonilise helindi „Vikerkaar“, teose efektküllase instrumenteeringuga ja peene koloriidiga.

Erand muusikatundjaille ja asjaarmastajaille oli keskaegse muusika tund, mille andsid hollandi naiskunstnikud O. Schwind ja Corry de Rijk. Meeleolurikkaks esinemispaigaks oli küünlaval-

gusega Usma vanaaegne puukirik, mis on üles säetud Riia vabaõhumuuseumis.

Eriiselt huvitav oli läti-eesi kontsert, mis korraldati Tallinna ja Riia konservatooriumide poolt ühiselt. Eesti muusikast kuuldi muuhulgas V. Reiman'i sonaati, mängitud D. Kõkker'i poolt, kes ka A. Lemba ja H. Eller'i klaverikompositsioonide edasiandmisel näitas ennast kõrgelt vitaalse pianistina. N. Kuut (viul) tõi kuuldavale veel H. Kõnnu „Legendi“ ja ühe kompositsiooni H. Eller'ilt. Müür laulis M. Saare, E. Oja ja J. Aaviku laule. Õhtu, mis pääle selle sisaldas rea läti helindeid, oli kasulik ettevõte mõlema naaberrahva kultuuriliseks lähenemiseks.

Samuti rahvaste kultuurilise lähenemise teenistuses seisid Rootsi laulude-õhtu, mille andis A. Grevinsch.

Laiulatuslikumat, väga tähtsat vahendit rahvaste teineteise mõistmiseks muusikakeele kaudu kasutas läti Reitersikoor oma suure kontsertreisuga Inglismaale, Prantsusmaale ja Belgiasse. See läti laulukultuuri silmapaistev representant loikas tormilist kiitust oma teenelise asutaja ja juhataja T. Reiters'iga kontsertidel Londonis, Gardiffis, Newportis, Pariisis, Brüsselis ja Antwerpeni, võites nii mõistmist kui simpaatiat Balti ruumi rikkale muusikakultuurile.

B. Lamey.

Vestlus Alceo Galliera'ga

Itaalia kaasaegse muusika tendentsidest

Meid on külastanud eranditult andekad orelkunstnikud, viimasena hiljuti käis siin itaallane Alceo Galliera. Juhatanud „Estonias“ sümfooniakontserdi ja annud Kaarli kirikus orelõhtu, lahkumisel ta jutustas mõnda itaalia muusikaelust. Oma siiasõidust ta lausub:

„Itaalias keegi ei tea, et sõitsin Põhja-maadele kontserteerima. Mind huvitasid need maad, sest muusika on neis küllalt hästi arenenud. Oli soov tuua itaalia muusikat siia ning siit teie muusikat viia oma kodumaale.

Meie keele ja eesti keele vahel valitseb suur paralleelsus. Samuti paralleeli võib tõmmata ka eesti ja itaalia muusika vahel, milledes ilmselt avaldub tendents meloodilisuse poole, nagu ma seda võisin kogeda nii J. Aaviku kui ka P. Siida tööde kaudu, mis minule väga meeldisid.

Mind pani imestama, et kuigi eestlased on noor kultuurrahvas, ta ometigi on jõudnud iseseisva maitseni ja iseloomuni muusikas, mida pole mitte kerge saavutada. See avaldus ka teie arvustusi minu kontserdi üle, millele olen väga tänulik.“

Siin segab vahele Itaalia Kultuurinstituuði juhataja prof. dr. Weiss, seletades: „Esimene eestikeelne raamat ilmus juba 16. sajandil. Eesti rahvas on alati evinud kõrge kultuuri, vaid ta valitsejad võõr-rahvad on seda alla surunud...“

Galliera vangutab pääd, see on talle nagu uudiseks. Siis ta jutustab edasi itaalia muusika kaasaegsetest tendentsidest:

„Itaalia kaasaegses muusikas on laiulatuslikke tendentse: internatsionaalsuse taotlus, siis rahvuslikkuse taotlus, kusjuures fašism soovib, et muusika areneks rahvuslikus vaimus. Suur hulk noori muusikuid, kuigi väga moodsaid, püüavad säilitada itaalia vanu muusikatradsitsioone. See vool püüab kuidagi ühendada vana meloodilisust uute vormidega, kusjuures fašism andis suure tõuke edasiarenemiseks.

Kuna võib-olla vanemate autorite ülimaks püüdeks oli ooper, on noored asetanud esimesele kohale vana sümfoonilise muusika traditsiooni jätkamise.

Ühtlasi aga loodan, et Itaalia suudab ka ooperi alal anda teistele rahvastele endiselt huvitavat ja uut.

Mitte ükski Itaalias, vaid ka kogu maailmas avaldub tendents luua ajudega, mitte südamega. See annab aga vaevalt neid tagajärgi, mida võib oodata.

Mis puutub minu kontserdi eeskavasse, siis on see koostatud üldtunnustatud autorite teostest, kuid ma tahaksin veel kord tulla Põhjamaadele kontsertreisule — ja juba uuemate itaalia teostega, milledes avaldub Itaalia uus hing.“

Alceo Galliera on noor kunstnik, vaid 29 aastat vana, tagasihoidlik enda suhtes, ning vaevu läheb korda itaalia instituudi juhataja dr. prof. Weiss'i kaasabil selgitada, et ka ta ise komponeerib, et 6. mail Milanos tuleb ettekandele itaalia kuulsaima dirigendi juhatusel tema pala „Idüll“, et tal on käsil ooper jne.

„Raudami“ segakoori väliskontsertmatk

„Raudami“ segakoor Riias; esiplaanil koorijuht K. Leinus

Leedu Kaitseliidu Keskuskoori kutsel, kes möödunud suvel meie XI üldlaulupeost Leedu esinduskoorina osa võttis, sõitis teisel lihavõttepühäl, 10. aprillil s. a. hommikul „Raudami“ segakoor 106-liikmelises koosseisus Karl Leinuse juhatusel väliskontsertreisule Lätti ja Leetu. Juba Siguldas tervitati raudamlasi „Fortissimo“ esinduse poolt, kes olid Riias sinna vastu sõitnud. Lõuna paigu jõuti Riiga. Jaamas vastu võtmas oli „Fortissimo“ segakoor, Leedu Kaitseliidu Keskuskoorist 2 esindajat Kaunasest ja teisi juhtivaid tegelasi. Jaamast siirduti lauluharjutusele Konservatooriumi saali, kus õhtul toimus kontsert.

Kontserdi kava oli koostatud puhtal kujul eesti heliloomingust: R. Tobias — „Eks Teie tea“, M. Saar — „Põhjavaim“, A. Vedro — „Midrilinnu mäng“, C. Kreek — „Meil aiaäärne tänavas“, R. Päts — „Näi-jo hää!“, R. Tobias — „Öötsuv meri“, E. Oja — „Unustus“, G. Ernesaks — „Oli mul rikas ristliisa“, M. Lüdig — „Mälestused“, V. Leemets — „Tantsulaul“, J. Aavik — „Noorte laul“, H. Känd — „Muredemaa“, E. Oja — „Suurt Marit ja Pisikest Peetrit“, T. Vettik — „Nokturn“ ja V. Nerep — „Saarlaste laul“; neist 4 laulu klaveri saatel.

Koori ettekanded võeti kuulajaskonnalt vastu väga soojalt. Külaliste hulgas võis näha ka meie saadikut hr. Rebast abikaasaga. Tervitusi ja kingitusi töid koorile „Dziesmuvara“, „Fortissimo“, „Dziedonis“,

Vigner'i meeskoor jt. organisatsioonid ning isikud. Kontsert kanti edasi raadioteel.

Järgmise päeva, 11. aprilli varahommikul jatkas koor edasisõitu Leetu. Kaunasesse jõuti lõuna paigu. Koori oli jaamas vastu võtmas Kaunase Politsei 50-liikmeline orkester, Leedu Kaitseliidu Keskuskoor — prof. N. Martinsonis'ega eesotsas ja määratu rahvahulk. Kogu Kaunase jaam oli palistatud eesti ja leedu rahvuslippude riviga. Pääle tervituste vahetamist ja raudamlastele lillede rindakinnitamist, anti koorile jaamahoones Kaunase Raudtee Kaitseliidu poolt eine. Selle järele siirduti omnibustel korterisse — Jablonski nimelisse koolimajja, kust hiljem jalutati Ohvitseride Kasiinosse lauluharjutusele. Nimetatud hoone on ehitatud mõni aasta tagasi meie arhitekt E. Kuusiku projekti järgi. Hoone sisemus jätab väga esindusliku mulje, kus ehitusmaterjalina on tarvitatud marmorit. Sama päeva õhtupoolikul traditsioonilisel lipu allalaskmisel asetati pärg tundmata sõduri hauale. Kell 20 toimus kontsert uhkeis Ohvitseride Kasiino ruumes täiskilutud saali ees. Külaliste hulgas viibisid Eesti saadik Varma abikaasaga, Kaitseliidu ülem kol. Saladžius abikaasaga, konservatooriumi direktor Banaitis ning terve rida teisi tuntud muusika- ja seltskonnategelasi. Koori tervitati ja anti üle kingitusi rea organisatsioonide poolt. Kuulajaskond suhtus koori ettekannetesse väga soojalt, nõudes peagu iga laulu kor-

Foto Uustalu

*Raudamlased
tagasisõidul
Tallinna
jaamas.*

damist. Terve kontserdi kava kanti raadio-
teel edasi. Kontserdile järgnes samas ma-
jas bankett. Tantsu vaheaegadel mängis
Kaunase Politsei orkester kontsertpalu,
millest enamik olid eesti helitööd.

Järgmisel päeval, 12. aprillil kella 18 pai-
ku jõuti Radviliškisse, kus koorile tervit-
usmarssi mängis kohaliku Raudtee Kait-
seliidu üksuse orkester. Ka siia oli kogune-
nud määratu hulk rahvast, kes soojalt rau-
damlasi tervitas. Pooletunnilise vaheaaja jä-
rele toimus Kaitseleidu majas „Raudam'i“
kolmas kontsert. Vaatamata võrdlemisi
avarale saalile (umbes 800 kohta), ei pää-
senud kõik kuulajaskonnast kontsertsaali,
mistõttu pea pooled pidid laulu nautima us-
te tagant, mida ka kannatlikult tehti.
Kontserdile järgnes tujuküllane õhtusöök
Raudtee Kaitseleidu poolt jaamahoones.
Kella 22 paiku jätkus sõit Riia poole, kuhu
jõuti öösel. Riias viibiti terve järgmine
päev, jõudes Tallinna 14. aprilli hommik-
uks, meeled täis ilusaid elamusi ja mäles-
tusi nii Leedust kui Lätist.

Riia kontserdi puhul kirjutab „Segodnja“
12. IV 39 nr. 82:

„...Kava on pääasjalikult pühendatud
eesti kunstiloomingule... Rahvalaulud, vä-
ga ilusate viisidega, said suure menu osali-
seks ja olid kõik korratud... Koor täitis
kava kindlalt ja selgelt, hästi viimistletult

ja läbikaalutud dünaamiliste nüanssidega.
Koorijuht valitses koori kindlal käel. Kla-
veril saatis P. Indra...“ S. Almasov.

Umbes samasisulisi arvustusi toovad aja-
lehed „Rits“ 11. IV 39, „Jaunakas Zinas“
12. IV 39 nr. 81, „Briva Zeme“ 12. IV 39
nr. 81 jt.

Kaunase kontserdi kohta kirjutab: „Lie-
tuvos aidas“ 12. IV 39 nr. 164: „...Juba
kolme aasta eest andis „Raudam“ nii rah-
vale kui muusikutele kunstilise naudin-
gu... Nüüd see koor suurte edusammude-
ga teiskordsest jätab häid mälestusi. Hää-
lematerjal on tugev, õrnad sopranid ja te-
norid, efektsed bassid-oktavistid. Harul-
dane häälte kooskõla ja loomulik hääli,
akordide puhtus, eriti kaunis on piano, kõ-
lav ja ka mitte lõikav forte. Diktatsioon lait-
matu. Ilus eesti keel kahtlemata aitab pal-
ju kaasa eesti laulule. „Raudam'i“, koor on
nii kui hää muusikariist, mis paindub igale
väiksemale juhi liigutusele. Koori kõrge
tase kahtlemata on K. Leinuse teene...
Kontsert jättis meile täielise esteetilise ra-
hulduse. Loodame, et „Raudam“ ei ole vii-
mast korda Kaunases.

VI. Jakubenas.

Samasisulisi arvustusi toovad „Lietuvos
Zinios“ 12. IV 39 nr. 81, „XX amzius“
12. IV 39 jt. lehed.

EMO segakoor kontserdil, juhatab V. Nerep

Foto Uusialu

Naiskoorilaulude võistluse tingimused

Lauljate Liidu Naiskooride Sektsiooni juhatus korraldab Eesti Naisliidu, Tallinna Naisklubi ja Tallinna Naistlaulu Seltsi lahkkel kaasabil ja toetusel naiskoori laulude võistluse järgmistel tingimustel:

1. Laulude käsikirjad, kas nelja- või kolmehäälele naiskoorile, tulevad esitada Lauljate Liidu büroosse, Tallinn, Lai t. 11, hiljemalt 20. juuliks 1939. a. märgusõnaga „Naiskoori laulude võistlusele“. Iga laul peab olema varustatud varjunimega, milline leidugu ka ühes lauluga esitataval kinnisel ümbrikul, mis sisaldagu autori õige nime ja aadressi.

2. Auhindamiseks läbivaatamisele tulevad ainult naisugused laulud, mis kuni võistlusest osavõtuni ei ole avalikult ette kantud ega paljundatud.

3. Auhindu on neli, igaüks Kr. 50.—. Kõik auhinnad kuuluvad väljaandmisele. Auhindamiseks valib Lauljate Liidu Naiskooride Sektsiooni juhatus vähemalt kolmeliikmelise toimkonna, kelle otsus jõustub Lauljate Liidu juhatuse kinnitusel hiljemalt 2 nädala jooksul.

Võistlusest osavõtja ei saa olla auhinna-toimkonna liige.

4. Auhinnatud laulude autoriõigused jäävad autoreile, kusjuures Lauljate Liidule kuulub esimese trüki eesõigus. Auhindamata jäänud laulude hulgast võib Lauljate Liidu Naiskooride Sektsiooni juhatus valida kirjastamiseks sobivaid ning nende kirjastamise suhtes autoritega kokku leppida, mäspuhul autori kindlakstegemiseks avatakse autoriümbrik.

5. Auhindamata jäänud laulude käsikirjad võivad autorid tagasi saada kahe kuu jooksul pääle auhindamise tulemuste väljakuulutamist, kusjuures autori isiku kindlakstegemiseks avatakse autoriümbrik. Pääle tähendatud tähtaega hävitatakse autoriümbrikud ning väljavõtmata jäänud käsikirjad pannakse Lauljate Liidu arhiivi, kusjuures Lauljate Liit nende eest mingit vastutust ei kanna.

Lauljate Liidu Naiskooride
Sektsiooni juhatus.

Mitmesugust

Lauljate Liidu Koorijuhtide Sektsiooni esinduskogu oli koos.

3. aprillil s. a. pidas Lauljate Liidu Koorijuhtide Sektsiooni esinduskogu oma korraldust koosolekut. Esindajaid oli kogunenud 50 ümber.

Kuulati ära E. Lutsu referaat meie koorijuhtide praegusest olustikust, milleks oli materjali kasutatud koorijuhtide vahel korraldatud ankeedist. Ilmneb, et meie koorijuhtidel tuleb võidelda suurte raskustega, et oma tööd edukalt sooritada. Kõigepäält on koorijuhtide töökoormatus väga suur, kuna nad on kaastegevad peagu kõigis kohalikes kultuurilisis üritusis. Edasi leiab enamus koorijuhte, et nende muusikaline ettevalmistus on väike ning hädavajaline oleks püsivamalt edasi õppida. Ka kurdetakse palju lauljate vähesuse, ruumide kitsikuse ja omavaheliste lahkkelide üle.

Edasi kõneles sektsiooni esimees T. Vettik koorijuhtide ettevalmistuse vajalikkusest ja neist teedest, mida sel alal tahetakse kasutada. On ilmne, et meil seni on puudunud sobiv asutus, kes valmistaks ette rahvakooriguhte. Enamus koorijuhtidest on õpetajad, ent nendegi ettevalmistus on puudulik ning sõltub sellest, millisel määral seminaride ja pedagoogiumide muusikaõpetajad on suutnud õpilasi koorijuhatamise alasse pühendada.

Meil osutub hädavajaliseks luua alatine rahvakooriguhte ettevalmistav instituut. Selleks tuleks korraldada kursusi, mis võiksid jaguneda kahte ossa. Noorema kursuse lõpetajad pääseksid katsetega edasi vanemasse kursusse ning viimast lõpetades omandaksid katsete sooritamise järele rahvakooriguhte kutsetunnistuse. Normaaltöötajate kava, mille alusel selline kursus toimiks, on juba välja töötatud. Küsimus seisab vaid selles, millal oleks kõige sobivam kursus korraldada.

Läbirääkimiste all tunnustati selliste kursuste korraldamine hädavajaliseks, kusjuures toonitati seda, et vabaharidustöö on kooli haridustöö loomulikuks ja mõõdapääsematuks jatkuks, mispärast vajaline oleks õpetajaid ette valmistada ka vabaharidustöö aladel, eriti laulukoori juhatamise alal. Leiti, et õppetöö suvine vaheaeg tavaliselt on niigi koormatud igasuguste kursustega, mispärast tuleks pöörduda Haridusministeeriumi poole palvega, et koorijuhtide kursus lubataks korraldada õppetöö ajal ning kursusest osavõtvad õpetajad seks puhuks koolitööst vabastataks.

Sektsiooni juhatus valiti endises koosseisus tagasi, kusjuures surma läbi lahkunud E. Aava asemele astus juhatusse A. Karindi.

Edasi käsitleti veel järgmise üldlauupeo küsimusi, kus võeti vastu järgmised resolutsioonid:

1. Üldlauupeo kava ei tohiks laskuda ühislaulu pinnale, vaid peaks jääma endiselt kunstlaulu tasemele, kusjuures laulud peaksid olema kooridele jõukohased, läbilöövad, vabas õhus sobivad ette kanda.

2. Praegune Lauluväljak oma halva akustikaga ei ole otstarbekas, mispärast Lauljate Liidu juhatusel tuleks astuda kiireid samme, et leida uut ja sobivamat Lauluväljakut.

3. Lauupeo muusikaline ettevalmistus peaks toimuma samadel alustel kui varemalt. Lisaks tuleks korraldada instrueerimiskursus laulupeo lauludega koorijuhtidele, kusjuures koorijuhtidel avaneks võimalus laulupeo laule kursusel ise juhatada. Laulude kohta antavad analüüsid tuleksid trükkida laulupeo noodis, nii et ka lauljad teadlikud oleksid, mida neilt nõutakse.

Asutati E. Aava mälestamise komitee.

Kadunud helilooja E. Aava mälestuse jäädvustamiseks asutati alatine komitee, mille moodustavad Lauljate Liidu, Autorikaitse Ühingu, Akadeemilise Helikunstnike Seltsi, Muusikamuuseumi Ühingu, Tallinna Meeskoori „Eesti Laulumehed“ ning Tallinna Koolinoorsoo Muusika Ühingu ja Vanematekogu segakoori esindajad. Komitee asub alaliselt Lauljate Liidu juures.

Oma viimasel koosolekul komitee jaotas ametid järgmiselt: esimees — E. Ruber, abi esimees — Ed. Visnapuu, sekretär — A. Pulst, abisekretär — G. Ernesaks, laekur — A. Land, abilaekur — N. Metslov.

Komitee on otsustanud asuda viivitamatult tegevusse E. Aava mälestuse jäädvustamiseks. Selleks kõigepäält luuakse tema nimeline stipendium Tallinna Konservatooriumi juure andekamate vaesemate õpilaste toetamiseks. Fondi allusummad saadakse E. Aava helitööde ettekandetasudest teatava protsendi eraldamisega, nagu on olnud kadunu isiklik soov.

Edasi asutakse E. Aavale mälestussamba püstitamisele. Viimane tahetakse püstitada linna. Kõne all on olnud mitmeid kohti: „Estonia“ teatrimaja esine, Kaarli puistee, Kadriorg, Tornide väljak jm. Mälestussammas läheks maksma 3000—4000 krooni, milline loodetakse kokku saada E. Aava heli-

Foto Uustalu

*Itaalia helilooja ja dirigent
A. Galliera ning dirigent
R. Kull*

töödest kontsertide korraldamisega ja annetustega.

Edasi asutakse koondama ja katalogiseerima E. Aava helitöid ning määrama nende edaspidist saatust. Samuti asutakse koondama Muusikamuseumisse E. Aava mälestusesemeid ja suulisi mälestisi.

Viljandi „Koidu“ selts pühitseb 70 aasta juubelit.

Käesoleva aasta kevadel täitub sellest 70 aastat, mil Viljandisse asutati esimene eesti selts, laulu- ja mänguselts „Koit“.

Ligemale kolmveerand sajandit on „Koidu“ selts pidevalt seisnud laulu ja mängu teenistuses ning eriti oma algaastail aitas eesti seltskonnas tekitada ja süvendada ärkamisaja rahvuslikku vaimustust.

„Koidu“ seltsi korraldusel kanti Viljandis ette esimesi eestikeelseid näidendeid ja operette (laulumänge). Kuni E. Lauljate Liidu Viljandimaa osakonna asutamiseni oli „Koidu“ selts kohalike laulupidude ja muusikapäevade korraldaja.

Tänavused juubelipidustused peetakse 13. ja 14. mail juubelikontserdi ja piduliku aktusega.

Üksikasjalisem kultuurajalooline ülevaade „Koidu“ seltsi asutamisest ja 70-aastasest tegevusest ühes tänavuse juubelipidustusega ilmub meie ajakirja järgmises numbris.

Pärnu saab sümfooniaorkestri.

Neil päevil olid Pärnu amatöör- ja kutsemuusikud linnavalitsuse algatusel kokku tulnud raekoja saali, et võtta lähe-

male arutusele alatise sümfooniaorkestri asutamine Pärnu. Viimati Pärnul oli oma sümfooniaorkester vabariigi algpäevil. Vahepäälsel aastatel, kus sümfooniaorkester puudus, tuli Pärnus avalikel aktustel j. m. leppida puhkpillimuusikaga, mis loomulikult ei suutnud rahuldada kõiki nõudeid. Mõni aasta tagasi, kui tekkis mõte uuesti asutada kohapääs sümfooniaorkestrit, luhtus see asjaolul, et „Endla“ teatar lülitas välja muusikalised lavastused ja kohalikud paremad orkestrandid olid sunnitud Pärnust teistesse linnadesse siirduma.

Asjasel koosolekul, millest võttis osa parkümmend asjahuvilist, jõuti üksmeelsele otsusele, et sümfooniaorkester tuleb asutada ja juba lähemal ajal. Asutatava orkestri eesmärgiks jääks koondada vastava huviga isikuid, kasvatada uusi noori mängijaid, täita muusikalisi kavasid ametlikel ja avalikel aktusil, korraldada talvekuudel kontserte (suvitushooajal Pärnu omab eeskujulise suveorkestri) jne. Nagu kohapääs selgitati, leidub Pärnus ligemale 40 isikut, kes võiksid kõne alla tulla asutatava sümfooniaorkestri liikmetena. Koosolekul asuti seisukohale, et orkester tuleks komplekteerida eeskätt asjaarmastajatest. Harjutusruumide suhtes tuleb orkestrile vastu linnavalitsus, kes on toetanud orkestri asutamise mõtet ja lubanud asutatavat sümfooniaorkestrit mitmes suhtes abistada.

Samal koosolekul valiti ka orkestrile juhatus, kuhu kuuluvad esimehena kohaliku Kaitseliidu maleva orkestrijuht Joh. Kasik, abiesimehena helilooja H. Meri, sekretärina V. Sõber, abina A. Rannik ja

laekurina organist Ed. Soodla. Orkestrijuhi isik jäi lahtiseks, kuid tõenäoliselt asub sümfooniaorkestrit esialgselt juhutama Joh. Kask.

EKÜ Pärnu Osakonnal uus juhatus.

Hiljuti peetud E. Kutsemuusikute Ühingu Pärnu Osakonna pääkoosolekul valiti osakonna uude juhatusse helikunstnik F. David (esimees), L. Käärma (sekretär) ja A. Veriigin (laekur), revisjonikomisjoni A. Ponomarjov, A. Varand ja P. Soolo. Mõeldud aasta majanduslik aruanne kinnitati tasakaalus kr. 141,44. Läbirääkimistel puudutati palgaolude küsimust Pärnu lokaales, kus leiti tarvilikuks kindlate palganormide maksmapanek.

Pärnus asutati naiskoor.

Naiskodukaitse Pärnu ringkonna juure asutati 40-liikmeline naiskoor, mida juhatab prl. Olga Kiviselg. Koori esimene esinemine hiljutisel NKK kevadpeol „Endlas“ sai suure menu osaliseks. Koori tahetakse suurendada kuni 50 liikmele, kusjuures lauljaile korraldatakse ka häälesäadet. Nüüdsest on Pärnus neli segakoori, üks mees- ja üks naiskoor. Viimase ellukutsumist taotleti juba mõnda aega, kusjuures mõtte algatajaks oli P. Helikunsti Selts.

Kanepi laulupäev 4. juunil.

Kanepi Laulu Selts korraldab oma 70. a. juubeli puhul Kanepis laulupäeva 4. juunil s. a., mille eeltoöd on praegu käimas. Laulupäeva kavas on sega-, mees- ja lastekoorigi laulud, orkestrietteanded, teatrietendus jne. Laulupäev korraldatakse looduskaunis Erastvere pargis.

Osavõtt laulupäevast kujuneb elavaks nagu varemategi Kanepi laulupäevadel. Seni on Kanepi Laulupäevale end üles annud 41 laulukoori kokku 1470 tegelasega. Laulukooridele saatis Kanepi Laulu Selts laulupäeva noodid tasuta kätte.

Ühel ajal laulupäevaga kavatakse Kanepi Laulu Selts korraldada oma esimese koorijuhi J. Erlemanni mälestusaktust. Ka on kavatsus esmaspäeval laulurahvale korraldada ühist väljasõitu Otepäele ja Pühajärvele, kui selleks soovijaid peaks leiduma.

Lühikroonika.

Juubeleid.

Muusikamuuseumi Ühingu asutamisest möödus 1. märtsil s. a. 15 aastat, ühtlasi on muuseum 5-ndat aastat avatud.

Muuseumi väljapanekute arv ulatub üle 400. Kitsaste ruumide tõttu (muuseum asub Tallinna Konservatooriumi ruumes) ei ole võimalik kõike kogutud materjali välja panna. Juubeli puhul korraldati „Estonia“ kontsertsaalis 28. märtsil kontsert, millel esines vana pillimehi ja laulikuid.

Sompa laulukoor saab käesoleval aastal 100-aastaseks. Koori esimeseks juhatajaks on olnud koolmeister Nigulas, liignime ei teata. Laulukoori hingeks olnud juhataja õde, kes mänginud hästi viiulit. Juubelit tahetakse pühitseda vastava aktusega. Koor on osa võtnud kõigest üldlaulupidudest.

Palamuse Lauluselts tähistas 12. veebruaril s. a. oma 70-aastast juubelit. Palamuse Lauluselts tuli esimesel üldlaulupeol 1869. a. Tartus võistluslaulmisel kolmandale kohale. Koori juhatab praegu A. Jääger.

Roela Muusika-Kirjanduse Selts tähistas oma 30-a. juubelit 25. märtsil s. a. Seltsi juures tegutseb segakoor, puhkpillide ja mandoliinide orkestrid.

ÜENÜ Tallinna Osakonna segakoor tähistas 30. aprillil oma 20. a. tegevuse juubelit. Koori juhatab praegu G. Ernesaks. Koor on püsinud kogu aja meie paremate kontsertkooride esireas.

Herbert Roosma, kes on praegu Isamaaliidu Tallinna osakonna segakoori, Meeskoor „Merilaulu“ ja Tallinna Politseiametnike Kogu meeskoorigi juhataja, pühitses 30. aprillil oma 20-a. koorijuhi tegevuse juubelit.

Torgu Laulu- ja Muusikaselts pühitses 16. aprillil s. a. oma 20-a. juubelit. Seltsil on oma maja.

Haaslava „Sillaotsa“ Lauluseltsi segakoor tähistas 25. veebruaril oma 15. a. juubelit. Koori on juhatanud 15 aastat õpetaja J. Lõhmus.

4. Lauljate Liidu teateid.

● V. ülemaalisele meeslaulupäevale, mis toimub Tartus 11. juunil, on registreeritud 49 meeskoorigi 1620 lauljaga ja 17 orkestrit umbes 250 mängijaga. Meeslaulupäeva eeltoöd on täies hoos. Toimkonnad on moodustatud Tartu tegelasist, esotsas aupatrooni, Tartu linnapäa A. Tõnisson'iga ja päätoimkonna esimehe, Tartu maavanema Lauriga. Koorid saabuvad Tartu laulupäeva, 10. juuni lõunaks. Päälelõunat toimub vanemate laulupidude tegelaste austamine ja pääproov. Pühapäeva hommikul kell 10 on Toomeorus vabaõhu jumalateenistus, millel teenivad prof. Köpp, praost Latik ja õpetaja Vooremaa. Laulupäev algab kell 5 p. l. Tamme staadionil.

Foto Uustalu

Mozart'i
„Requiem“
peaproov
Pühavaimu
kirikus

— Pärnumaa VII laulupidu toimub Pärnus 23. ja 24. juunil, mil ühtlasi peetakse Pärnu kuurordi 100-a. juubelit. Lauupeole on registreeritud rohkesti tegelasi üle maa. Üldjuhtideks on J. Simm, P. Laja ja J. Kask.

— Laulupäevad, mis lubatud Lauljate Liidu poolt, toimuvad käesoleval suvel: Võrus — 9. juunil, Kanepis — 4. juunil, Väike-Maarjas — 11. juunil, Kuusalus — 16. juunil, Lihulas — 6. augustil, Alatskivil — 9. juunil, Vaivaras — 9. juulil. Mõnede laulupäevade loa andmise küsimus on veel lahline.

— E. Aava mälestuse jäädvustamiseks asutati vastav komitee nende organisatsioonide esindajate poolt, kus kadunu oli aktiivselt kaastegev. Komitee asub korraldama kadunu helitöid, koondama suulist ja materjaalset mälestusvara, püstitab linna mälestusmärgi ja kannab hoolt kadunu haua eest.

— Lauljate Liidu juure loodi noorsookooride ja ühislaulu erikapitali toimkond, miline hakkab eeskätt hoolt kandma noorsookooride repertuaari eest. Toimkonna esimeheks on G. Ernesaks.

— Lauljate Liidu Naiskooride sektsiooni korraldusel toimub algupäraste naiskooride laulude võistlus, mille tingimused toome teisel.

— Lauljate Liidu Koorijuhtide Sektsiooni juhatus pidas oma esimest koosolekut pääle esinduskogu. Sektsiooni esimeheks valiti T. Vettik, abideks G. Ernesaks ja H. Mürk, sekretäriks J. Tamverk. Otsustati korraldada koorijuhtide kursus 1940. a. alguses.

Eesti muusikat välismail.

Bariton Tiit Kuusik, kes möödunud hooajal oli solistiksi Viini Rahvaoperis, on palgatud järgnevak kaheks hooajaks Kasseli Riigiooperisse, kohustusega esineda tarbekorral ka Berliini Riigiooperis. Kasseli Riigiooperit tuntakse kui Berliini operi taimelava, kust viimane hangib omale uusi jõude.

Tenor Eedo Karrisoo, kes töötab pool aastat Milaanos prof. Napoli juures, tuli ajutiselt kodumaale, et uuesti pöörduda Itaaliasse õpinguid jätkama. Seda kavatseb ta teha Roomas, kurtes, et Milaano kliima hakkab põhjamaalasele tervisele oma niiskuse tõttu. Milaanos esines E. Karrisoo kohalike fašistide ühingu kontserdil ja sai sooja vastuvõtu osaliseks. Sügisel on Karrisool esinemine Pariisis, kuhu teda on kaasa kutsunud dirigent Bruno Walter.

Õpinguid Milaanos jätkab ka bariton Taleš.

Prof. J. Aavik käis 27. aprillil Riia ringhäälingus külalisena dirigeerimas. Esinemise kavas oli eesti helitöid.

Akadeemiline Meeskoor sooritas kontsertmatka veebruaril lõpul Helsingisse ja Turgu, esinedes iseseisvate kontsertidega.

Estonia Muusika Osakonna segakoor sooritas 5.—9. maini kontsertmatka Helsingisse ja Viiburisse, kus esineti iseseisvate kontsertidega.

Raudteelaste Kultuur-Haridusühing „Raudam“ sooritas kontsertmatka Lätti ja Leetu, esinedes 10. aprillil Riias, 11.

aprillil Kaunases ja 13. aprillil Saulises ise-
seisvate kontsertidega.

Tartu Meeslaulu Selts sõidab Soome kontsertmatkale 17.—21. maini, esinedes Helsingis ja Viiburis.

Kaarli Kirikukoor sooritab kontsertmatka Rootsi, esinedes Stockholmi ringhäälingus ja Engelbrechti kirikus.

Isamaaliidu Tallinna osakonna segakoor kavatseb minna juuni teisel poolel kontsert-huvireisule Soome, esinedes Helsingi raadios ja provintsis.

Naishelikunstnike Seltsi korp. „Fidentia“ liikmed A. Müür, N. Kuut ja D. Kokker esinesid märtsi lõpul Riia konservatooriumis kontserdiga, mille korraldas Riia konservat. korp. „Liiga“.

Malmö's, Rootsis, toimub 10. mail eesti helitööde tutvustamisõhtu, mille korraldab Põhja-Rootsi Balti Ühing.

Pr. Hellat-Lemba, Tallinna Konservat. van. lauluõpetaja, on palutud Viinis toimuva lauluvõistluse žüriisse.

Londonis British Council'i poolt korraldatavale noorte muusikaõpilaste võistlusele sõitis viiuldaja Evi Liivak. Võistluse võitjale võimaldatakse stipendium 3 aastaks Inglismaal õppimiseks.

Muid teateid.

● Tallinna Meeskoor „Eesti Laulumehed“, mida juhatab kadunud E. Aav, on kutsunud oma juhatajaks T. Vettiku.

● Tallinna Koolimoorsoo Muusika Ühingu ja Vanemate Kogu segakoor on samuti kadunud E. Aava asemel kutsunud oma juhatajaks T. Vettiku.

● Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor vahetas hiljuti koorijuhti — J. Tamverk'i asemel asus A. Karindi.

● Autorikaitse Ühing sai Itaalia saatkonna kaudu kingituseks 40 garmaafonoplaati itaalia muusikaga.

● Tallinna Konservatooriumi valis auprofessoriteks Miina Härma, Aino Tamme, Aleksander Lätte ja Joseph Vitols'i, viimane on Riia konservatooriumi rektor.

● Juhan Simmi majaehitamine on teoks saamas. Krunt annetati Tartu linnavalitsuse poolt Riia maantele kirjanik Lutsu krundi

kõrvale. Maja plaani on valmistanud arhit. A. Matteus.

● Riigi Ringhäälingu algatusel saabub mai-kuu keskel Tallinna inglise heliplaadifirma His Masters Voice vastav säädeldis, et siin valmistada plaate umbes 100-st eesti helitööst. Esinevad orkestrid, koorid ja solistid.

● Rakveres moodustati sümfoonieta-orkester, millel on 19 liiget. Orkestrit juhatab J. Allmere.

● A. Veiler'i auhind Tallinna Meestelaulu Seltsi juures anti M. Saarele tema laulu „Kukeristi peremees“ eest, II auhind samale autorile „Töest' ilus on Eestis“ eest ja kiituvääriliseks tunnustati taas M. Saare laul „Kodukohast lahkudes“. Võistlusest võttis osa 17 laulu.

● Lauljate Liidul puudusid seni osakonnad Valgamaal, Harjumaal ja Läänemaal. Kuna Harjumaa erilist osakonda ei vaja Tallinna kui keskjuhatuse asukoha läheduse tõttu, ning Läänemaa kooride arv on üldiselt väike, siis tundus ammuagi vajadust eriti Valgamaa osakonna järele. Nüüd on Lauljate Liidu Valgamaa koorid, eesotsas Valga Kunsti Seltsi ja Valga Meestelaulu Seltsi tegelastega asunud Valgamaa osakonda asutama.

● Järgmine, XII üldlaulupidu toimub 1943. a. müllal meie Vabariik saab 25 aastaseks. Sel puhul tuleb ka üldlaulupidu korraldada suurejoonelisemalt ja paremini kui senised. Lauljate Liit on asunud laulupeo eeltööde kava koostamisele. Mainitud kava on praegu Lauljate Liidu juhatuse arutusel. Mõnelgi alal tahetakse uuendusi ette võtta, eriti kooride töökoormuse vähendamises ja välismaa kooride osavõtus.

● Väägvere Laulu- ja Mängukoor pühitseb 10. juunil s. a. ühteageu V ülemaalse meeslaulupäeva oma 100-aastast juubelit. Sel puhul toimuvad Väägveres suuremad pidustused, kus muuseum Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni poolt avatakse Väägvere koolimaja seinal mälestustahvel meie puhkpillimuusika isale D. O. Virkhausile. Seks puhuks sõidab Väägveresse Kaitseliidu Tallinna Maleva orkester insp. F. Tammari juhatusel.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, G. ERNESAKS, A. OINAS,
prof. J. VAKS, T. VETTİK.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 11, telefon 481-82.

Ettetellimine pikendatud 1. juunini 1939. a.

T. VETTIK

A capella

LAULUKOORI JUHATAJA KÄSIRAAMAT

Ligi 300-leheküljeline suurteos, käsitledes kõiki koorijuhatamise alasse puutuvaid küsimusi rahvakooriguhi normaalteadmiste kava alusel. Üle 450 noodinäite ja harjutuse.

Koorijuhtidele ja koolide lauluõpetajaile ettetellimisel hind Kr. 2.50 (kuni 1. juunini 1939), hiljem vabamüügil Kr. 5.—.

Eri osana ilmub „Noodiõpetus laulukooridele“ hinnaga 25 senti eksemplar, — vajaline kõigile laulukooridele.

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS, TALLINN, LAI TÄN. 11

MÜÜA

poole hinnaga:

BÜCKEN: „Handbuch der Musikwissenschaft“ (10 köidet);

EULENBURG'i väikseid partituure, kammer-muusika ja tšello-noote jne.

Pr. Lilli Paulsen, Tallinn, Narva mnt. 6, kella 10—11 ja 3—4.

AUGUST PERMANN

O-ti. „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Gonsiori 43—2, telef. 320-51.

PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tunnid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

Mudiseid

puhkpilliorkestritele!

Ilmus Pärnumaa VII laulupeo kavas olev

E. KAPP'i „VÖIDUMARSS“

hind liikmeile Kr. 2.50, teistele Kr. 3.50.

U. TOPMAN „RIVIMARSS“

Hind liikmeile Kr. 2.— teistele Kr. 3.—

R. PLOOM „KODUMAA

KAITSJAD“ MARSS

hind liikmeile Kr. 2.—, teistele Kr. 3.—.

Saadaval

Lauljate Liidus,

Tallinn, Lai 11

UUDISEID KOORIDELE

„Rahvakoorigid“

anne 49 —	A. Karindi	„Talvine õhtu“
	T. Vettik	„Kaera-Jaan“
anne 50 —	V. Nerep	„Kaame daam“
	A. Kapp	„Lõokesele“
anne 51 —	V. Kapp	„Tule, jäta jumalaga“
	R. Päts	„Labajala-valts“

Lauljate Liidu kirjastus,

Tallinn, Lai 11 Posti jooksev arve 235.

Haruldane juhus!

Saadaval täiesti korras vanemad noodid:

1. P. Abel „Laulu pärlid“ Kr. 0.35
2. J. V. Jannsen „Eesti laulik“ 120 laolo visi „ 0.85
3. J. Jung „Laulud kahe ja kolme häälega“ „ 0.35
4. J. Kappel „10 laulu meestekooridele“. „ 0.25
5. J. Kappel „12 laulu segakoorile“ . . . „ 0.25
6. F. Kok „Vaimulikud ja ilmalikud sega- ja meeskoorilaulud“ „ 0.65
7. „Kontserdi laulud“ - sega ja meeskoorid. „ 0.35
8. Fr. Kuhlbars „Vanemuine ehk neljakordne laululõng“ „ 0.35
9. Mumme ja Kuhlbars „Kuulsad vaimulikud segakoorid „ 0.45
10. F. G. Rinne „32 laulu nelja häälega“ . „ 0.45
11. F. G. Rinne „16 laulu nelja häälega“ . „ 0.25
12. A. H. Willigerode „Laulo-salgokene I“ „ 0.60
13. A. H. Willigerode „Laulo-salgokene II“ „ 0.25

LAULJATE LIIDUS TALLINN, LAI 11